

De miraculeuze hostie en de Joden

In zijn 'Chroniicke vande gantsche vverelt, ende sonderlinghe vande seventhien provincien' schrijft Adriaen van Meerbeeck het volgende over Luther:

Ontrent den selven tydt in 't jaer 1510, soo is in het Marquisaetschap van Brandenborch geweest eenen **Paulus Form**, die gestolen hebbende eene gewyde silvere vergulde ciborie in een dorp genaemt Cnobloch¹, heeft de heylige hostie vercocht aen eenen sekere Jode. Ende als den selven jode seer veel steken met eenen poignaert hadde gesteken in de voorschreven hostie en siende des niettegenstaende dat de hostie geheel ende ongheschendt bleef, geheel ontsteken zijnde van gramschap, heeft hy beginnen uyt de bersten met dese woorden: Is het sake dat ghy den Godt der Christenen zyt, soo maeckt dat kenlijc. Ende siet

de Heilige hostie is terstont in vry stucken gedeelt, zijnde rondtsom bebloedt, waerom den Jode verschrikt zijnde, nadat hy die in een doecxken ghewonden hebbende, eene wyle tijds by hem hadde ghedragen ende hebben daer na ghesonden de twee andere stuckens aen twee andere Joden, heeft hy het derde stucken op een nieuw wederom met sijnen poignaert beginnen te steken ende te doorhouwen – alsoo dat daer wederom

druppelen bloedts uyt zyn gheloopen.

Hy alsoo vreesende dat dit onbehoorlyc stuck soude uytkomen – heeft hy ghearbeydt t'selve te niet te brengen, maer als hy dat niet en konde volbrengen, heeft hy 't selve in de riviere geworpen.

Als het selve stucxken boven op het water bleef dryven, heeft hy het in het vier geworpen ende als hy sagh dat eht noch ongeschent bleef, heeft hy het selve met ongedesemt deegh ghemenghelt hebbende inden oven gesteken?

Maer den oven by sy selven seer doncker zijnde is voor het strucxken der hostien heel verlicht geworden ende het strucxken onghedeesemt deeghs, daer hy het derde stucxken mede ghemenght hadde, is in syn aensicht ghevloghen. Als dese afgruselicke saecke de magistraet ter ooren ghekomen was, is Paulus Form met tangen vanden anderen ghetrocken ende alsoo met den viere verbrandt ende alle de Joden die in dat Marquisaetschap woonden zyn ghevanghen ende als sy op de pynbanck ghesmeten waren ende ghepynight ende als sy onder veel andere ongehoorlyckheden bekenden dat sy seven Christene kinderkens met naelden ende punten van elsens ter dootd ghebracht hadden, zijn daer van henlieden acht en dertigh

¹ Cnobloch : Knoblauch - zie ook - [https://de.wikipedia.org/wiki/Knoblauch_\(Ketzin/Havel\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Knoblauch_(Ketzin/Havel))

We luisteren nog even naar onze meesterverteller Adriaen van Meerbeeck/

Inde maent augustus hebben de coninghen van Vranckryck ende Engelandt peys met malcanderen ghemackt, ende den coninck van Vranckryck heeft ghetrouwt Maria, de suster vanden coninck van Enghelandt – ende Terruwanen ende Dornick zyn de Franchoiseen wederghегheven op soodanighen bespreck, dat den coninck van Vranckryck aenden coninck van Enghelandt soude gheven vierhondert duysent croonen – voor d'oncosten die hy ghedaen ahdde in dese oorloghe – ende het timmeren van het casteel van Dornick ende dat den coninck van Vranckryck acht edele Franchoisen als ghyselaeres in Enghelandt soude seynden – tot dat het gelt ghetelt ware. Daer na heeft den coninck van Vranckryck gouverneur van Dornick gemaect Gaspar van Colliguy, heere van Chastillon, Maerschalc van Vrankryck.

Ondertussen wordt er te Poperinge door de abt van Sint Bertins een apart initiatief genomen. Hij stelt op de eerste januari 1510 een **'houblonnier'** of dus een verantwoordelijke voor de hop aan in Poperinge die dan de eed van trouw en eerlijkheid dient af te leggen.

1510. 1er. janvier

De D'femer & D'amer d'js d'ne

paperinghas

serment de
l'honorable
de St bertin

Nous l'roy d'femer & D'amer d'js d'ne fmes gods
houlbours a fust le p'mier et nous de mours &
Wysbey baillie general de l'egle en la par de
par l'js flameng par nous mours par
passer le ylatre p par l'js d'ne d'ne d'ne
une gagee mours ad p'neur par l'js d'ne
p' fust coullier le houlbours p aults d'ne l'js d'ne
d'ne d'ne d'ne p l'js d'ne d'ne d'ne p l'js d'ne

Du de premier de janvier anno xv^c dix

Simon Godin houblonnier a faict le serment en mains de **Martin de Wissocq**, bailly general de l'église en la presence de sieur Jehan Flameng - sieur Marc Marrisal – sir Passchier le Placker et sieur Jehan Vincent religieux

Aux gaiges accoustumes ad scavoir six livres tournois pour faire coeuillier le houblon et aultres douze livres et deux rassieren de ble et ung cent de fagoten pour son salaire

Op de eerste januari 1510 wordt Simon Godin, als hopverantwoordelijke aangesteld en legt hij de eed van trouw af in de handen van Martin de Wissocq – de baljuw generaal van de kerk en de abdij in de tegenwoordigheid van de heeren Jehan Flameng – de heer Marc Marrisal – de heer Passchier de Placker en de heer Jehan Vincent, religieux.

Hij krijgt hier voor de normale gage – te weten zes ponden tournois om de pluk van de hop te regelen en nogmaals 12 ponden en twee rasieren graan en honderd fagoten.

Uit het feit dat men spreekt van een 'ge-accoustumeerde' of gebruikelijke gage, lijkt het alleszins dat het niet de eerste keer is dat men voor Poperinge een 'hopverantwoordelijke' aanstelt.

Wat was de taak van deze 'houblonnier'?

Uit de akte rond de hoptienden uit 1499 blijkt alleszins dat de hopboeren van Poperinghe hun hoptienden betaalden met een som geld en dus zeker niet meer met een gewicht hop.

De proost van de abdij – die in principe de hoptienden inde – inde dus gewoon geld.

De 'houblonnier' die hier aangesteld werd was dus zeker geen tiendenaar die toezicht moest houden op het plukken van de hoptienden voor de abdij.

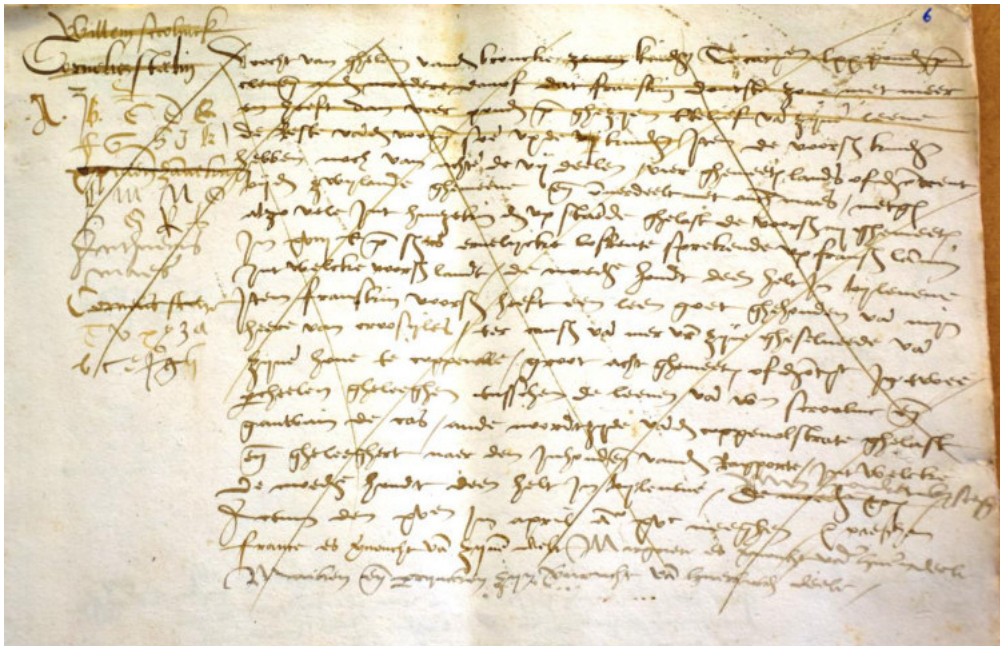
Het kan dat hij toezicht moest houden op de pluk van de door de proostdij zelfbeheerde hopvelden, maar dat betwijfelen we echter ook, omdat we in de latere 16de eeuw, wanneer we over de halmen- en renteregisters beschikken, geen weet krijgen van dergelijke 'hommelhoven' of hopvelden. We zien wel dat er nog een boerderij op de Couter van de abt is, maar deze wordt gewoon verhuurd.

Het is wel mogelijk dat men op de proostdijgrond zelf – in de tuin - een 'hommelhof' bezat en dat deze aangestelde 'houblonnier' gewoon instond voor de pluk van dit ene hof.

Een andere mogelijkheid is dat de proostdijhop aankocht voor de brouwerij van de abdij te Sint Omaars op de 'staak' – zoals men dat toen stelde, en dat de aangestelde 'houblonnier' diende in te staan voor de ordentelijke pluk van deze hop.

Het lijkt mij zelf mogelijk dat de abdij zelf in hop handelde – de hop door deze 'houblonnier' te Poperinge liet plukken – en dan doorverkocht aan de brouwers in hun streek.

Ook gaan we in dit jaar terug naar de 'oudste register' die te vinden is in ons stadsarchief – deze van de wezerie – SAP 320.

Willem
Scrolinck
Cornelis Strin
A b c d e f g
h i j k
Chrispiaan
Zannekin
l m n o p q r s
Antheunis
Maes
U v x y z
Voocht van
**Ghelein
vande
Broucke**
kinderen

Te cathelen lxx pond paris is clevende ande moedere

Danof dat **Franskin** doutste zone niet meer en heeft dan vier ponden paris is ghezyen **trelief van zyne leene**

De rest vande voorgaende somme upde vij kinderen

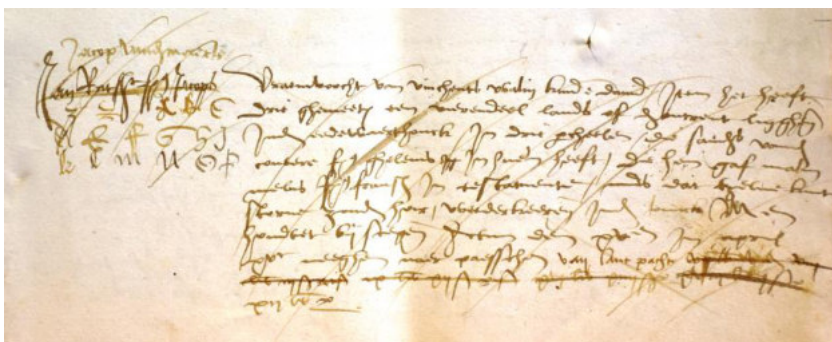
Item de voorseide kinderen hebben noch van rechte de vij deelen – vier ghemeten lands of daerontrent byden zwylande ghemeene ende onverdeelt met Andries Maes –

Metghaders also vele int huuzeken daer up stande - ghelast de voorseide vier ghemeten in xvij pond paris is sjaers ervelycke losrente sprekende up Frans Ladun int welcke voorseide landt - de moeder houdt deen helft in byleven

Item Franskin voorseit heeft een leen goet ghehouden van myn heere van Oroosyles ter cause vande mer van zyne gheselneede van zyne **hove te Coppenolle** – groot acht ghemeten ofte daerontrent in twee parchelen gheleeghen tusschen de leene van Willem Scrolinck ende Gauwein de Cas – ande noordzyde **vande coppenolstraete** – ghelast ende gheleeghert naer den inhouden vande rapporte int welcke de moeder houdt deen helt in bylevene.

Actum den xvde in april anno xvc neeghen ad paesschen

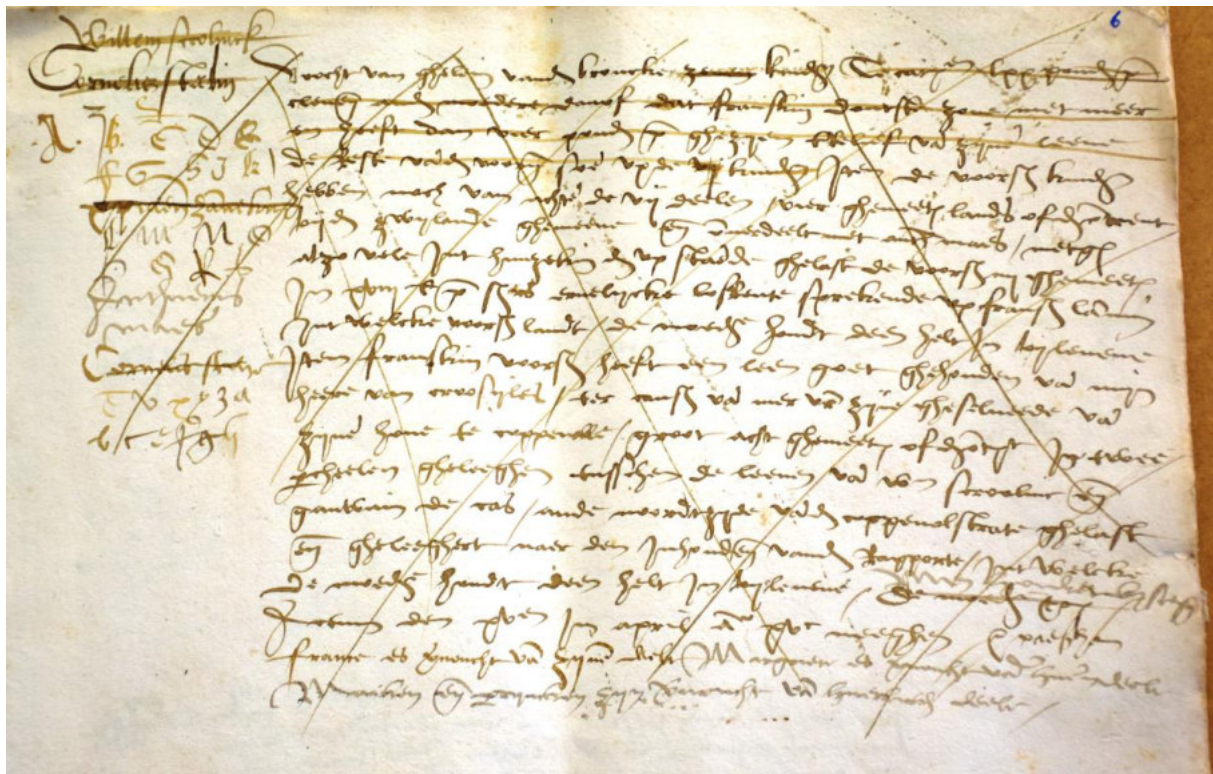
Frans is vernoucht van zynnen deele

Jacop vander Maerle
Jan Antheunis filius Jacops
Vraemvoocht van
Vinchents Watin kinde
David
Item het heeft drie
ghemeten een vierendeel
lands of daerontrent
ligghende inde
Eedewaerthouck in drie

parcheelen die Sanders van de Coutere filius Gheleins in heuren heeft
 Die hem gaf Malen Melis fillius Frans in testamente mids dat tzelve kint sterve zonder hoir –
weederkeerende inde tronck²
 Men houdtet by scepenen
 Actum den xvde in april xvc neeghen naer paesschen
 Van lantpachte ...

15 april 1510 - Folio 6 – SAP 320

Willem Scrolinck
 Cornelis Strin
 A b c d e f g h i j k
 Chrispiaen Zannekin
 l m n o p q r s
 Antheunis Maes

² Tronck = WNT = 6. In aansluiting bij de bet. 1-3): stam, geslacht, familie. Althans tegenw. alleen in Z.-Nederl.

Tronc, gheslaghte: *Race*, LAMBRECHT, *Naemb.* 196 a [1562].

Tronck. j. stronck ... *Stirps, progenies*, KIL. [1588].

Tronk ... Familie, geslacht, huisgezin, stam, DE BO [1873].
 TEIRL. [1922].

LIEV.-COOPM. [1953].

Inghevalle datter kinderen syn van diversche bedden, susters ende broeders, commende ter successie van heurlieder ooms ende moyen ..., sy sullen succederen by **troncken** ende niet by hoofden, *Cost. v. Brugge* 1, 667 [1736].

Er zijn drie **tronken** om die erfenis te deelen, DE BO 1186 b [1873].

Trauwte er mor mee, z'es van ne goeën **tronk**, TEIRL. 3, 172 b [1922].

U v x y z

Voocht van **Ghelein vande Broucke** kinderen

Te cathelen lxx pond parisis clevende ande moedere

Danof dat **Franskin** doutste zone niet meer en heeft dan vier ponden parisis ghezyen **treliet van zyne leene**

De rest vande voorgaende somme upde vj kinderen

Item de voorseide kinderen hebben noch van rechte de vij deelen – vier ghemeten lands of daerontrent **byden Zwylande** ghemeeene ende onverdeelt met Andries Maes –

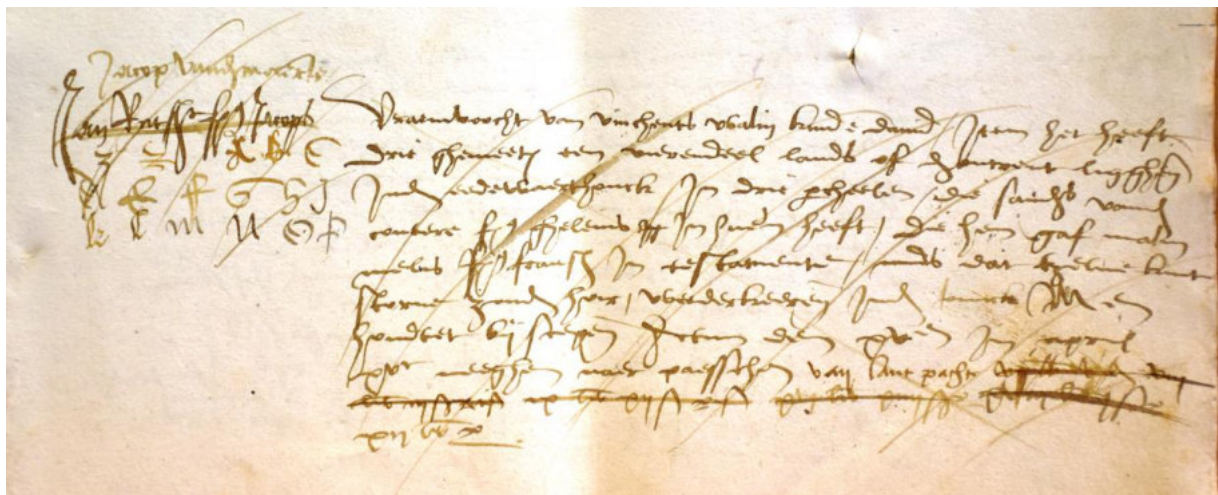
Metghaders also vele int huuzeken daer up stande - ghelast de voorseide vier ghemeten in xvij pond parisis sjaers ervelycke losrente sprekende up Frans Ladun int welcke voorseide landt de moeder houdt deen helft in byleven

Item Franskin voorseit heeft een leen goet ghehouden van myn heere van Oroosyles ter cause vande Mer van zyne gheselneede van zyne hove te Coppenolle – groot acht ghemeten ofte daerontrent in twee parchelen gheleeghen tusschen de leene van Willem Scroolinc ende Gauwein de Cas – ande noordzyde vande coppenolstraete – ghelast ende gheleeghert naer den inhouden vande rapporte int welcke de moeder houdt deen helt in bylevene.

Actum den xvde in april anno xvc neeghen ad paesschen

Frans is vernoucht van zynnen deele

15 april 1510 – SAP 320

Jacop vander Maerle

Jan Antheunis filius Jacops

Vraemvoocht van VinchentsWatin kinde David

Item het heeft drie ghemeten een vierendeel lands of daerontrent ligghende inde

Eedewaerthouck in drie parcheelen die **Sanders van de Coutere filius Gheleins** in heuren heeft

Die hem gaf Malen Melis fillius Frans in testamente mids dat tzelve kint sterve zonder hoir – **weederkeerende inde tronck**

Men houdtet by scepenen

Actum den xvde in april xvc neeghen naer paesschen

Van lantpachte ...

Handwritten Dutch text on a parchment-like surface. The text is written in a cursive script. Visible words include 'Gheleyn Lamoot', 'Voocht van Clais van Scoore kinde', and 'Maicke'. There are also some numbers and other names like 'Te cathelen viij c paris'. The document appears to be a legal or official record.

Gheleyn Lamoot – voocht van Clais van Scoore kinde – Maicke
 Te cathelen viij c paris
 Dit gaet te voeren
 Actum den xvij in april xvc neeghen ad paeschen

4 april 1510 – SAP 320

Handwritten Dutch text on a parchment-like surface. The text is written in a cursive script. Visible words include 'Lauwers Schonaert', 'Henderyck de Zomere', 'Lauwers Somere', 'A B C D', 'Hendryck Deman', 'Voocht vande twee kinderen van Michiel Lamoot', and 'Te cathelen xj livres paris'. The document appears to be a legal or official record.

Lauwers Schonaert
 Henderyck de Zomere
 Lauwers Somere
 A B C D
 Hendryck Deman
 Voocht vande twee kinderen van Michiel Lamoot
 Te cathelen xj livres paris – de vader daerop
 Actum den iiijde in april xvc x naer paesschen

Handwritten Dutch text on a parchment-like surface. The text is written in a cursive script. Visible words include 'Kaerel Mannen', 'Voocht van Frans Baerts kinde Copken', 'Te cathelen x iij livres xiiij schele paris', and 'Item deen helt vande hofstede daer Willem de Roode nu woont metghaders een parcheelken'. The document appears to be a legal or official record.

Kaerel Mannen
 Voocht van Frans Baerts kinde Copken
 Te cathelen x iij livres xiiij schele paris
 Item deen helt vande hofstede daer Willem de Roode nu woont metghaders een parcheelken
 van erve bachten Joos Roode also verre als de palen begrepen – ghelest de gheheele hofstede

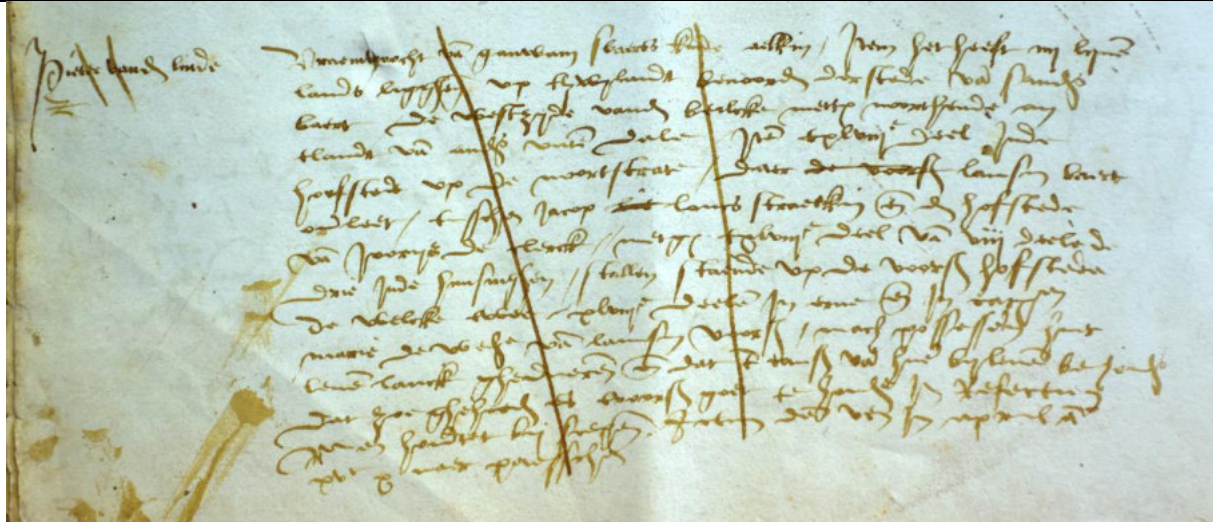
in xx schele parisis sjaers de kercke van Sinte Bertins – ghemeene ende onverdeelt met Joos Cruupelant

Item hy heeft **een zelveren crus** weeghende twee onschen ende een half **zysain** (?)³

Men houdtet by scepenen

Actum den iijde in april xvc x naer paesschen

5 april 1510 – Wezerie – de voogd Pieter vande Linde – folio 6 verso – SAP 320

Pieter vander Linde

Vraemvoocht van Gauweins Baerts kinde Aelken

Item het heift iij lynnens lands ligghende op **tZwynlandt** benoorden der stede van Stande

Baert – de westsyde vanden **belick**⁴ – metten noorthende an tlandt van **Antheunis vuten Dale**

Item t'xlviii ste deel inde hofstede op de Noortstrate daer Lamsen Baert overleet – tusschen

Jacop Loncs straetken ende de hofstede van **Joorys de Clerck** metghaders txlviii ste deel

van viij dele – de drie inde huusinghen, stallen, staende up de voorseide hofstede – de welcke

twee xlviii deelen in erve ende in cathelen Marie de wede van Lamsen voorseit narde

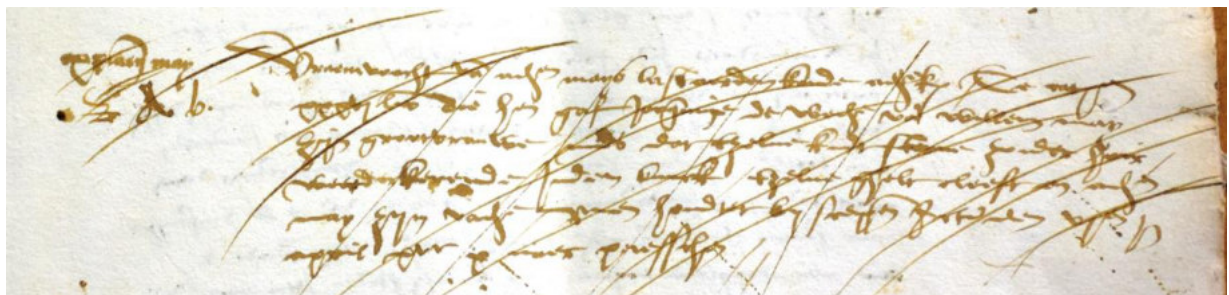
possessien haer leven lanck gheduerende ende dat zou (zij) ghehoord es – 't voorseide goet te houden in refection – men houdtet by scepenen

Actum den v-den in april anno xvc x naer paesschen

Folio 7 – SAP 320

Uit deze akte kunnen we alleen de namen van de voogden halen, en dat zijn Ghelein vanden

Kerhove – Jacop Baert filius Arnoudtz – Loys Bollaert en Casin Pey – en zij zijn voogden van 'Jan Hazebaerts filius Ingheraems kint'.

³ Syzain – we vonden nergens een mogelijke uitleg voor dit woord

⁴ Belick = bilk

Chrispiaen May – Vraemvoocht van **Antheunis Mays** bastaerde kinde, **Aelkin**

Te cathelen xxxvj livres die hun gaf **Jaqumyne, de wedewe van Willem May**, zyn grootvrouwe – midts dat tzelve kint staende zonder hoir wederkerende

Item dunck tzelve ghelt cleeft an Andries May, zyn vadere – zonder houdet by scepenen

Actum vj de april xvc x naer paesschen.

Lamps van Bettlem

Voocht van **Lauwers Metsus** kinde

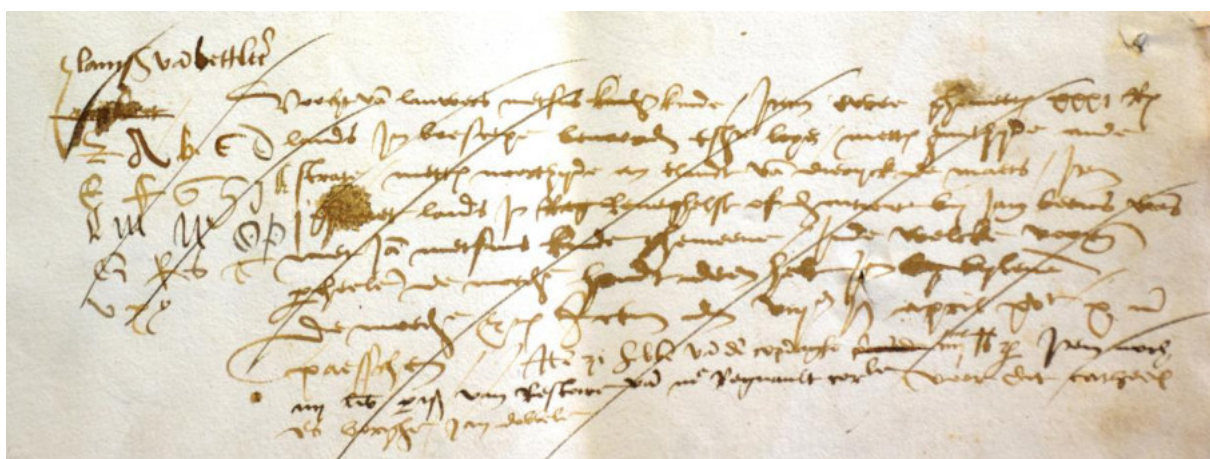
Item twee ghemeten xxxj roeden lands in Boescepe – benoorden telst loye, metten zuutsyde ande strate – metten noortzyde an tland van **Dieryck de Naets**

Item welk voorseide parcheele de moeder houdt – deen helt in byleven vande moeder

Actum den viij in april xvcx ad paesschen

Item ze heift vanden copdaghe iiij pond parisis

Item noch iiij libres lij schele van restoire van meester **Reynault Corte** voor dit cortheel es borghe **Jan Lebbe**

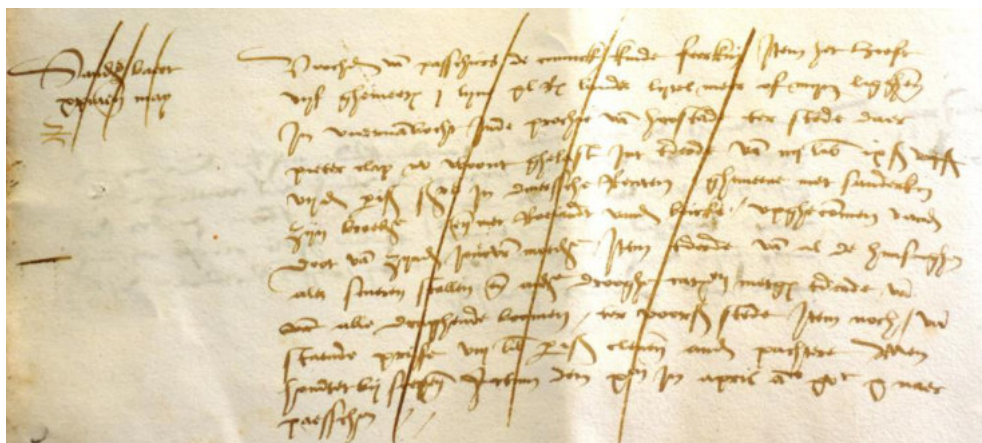
Mahieu Bey – Ghelein Lammoot – Jan Canchels

Vraemvoocht van **Mary Clinckemailles** bastarde kinde

Te cathelen xxxv livres x schele parisis

Dit gaet metten vooren

Actum den ix ste in april xvc x ad paesschen.

Andries Baert
– **Chrispiaen May**

Voochden van Passchier de Coninck kinde Feerkin

Item het heift vijf ghemeten j lyne xl roeden lands – lytel meer of myn –

ligghende in Veurnambocht inde prochie van Hoostade ter stede daer Pieter Clay nu woont – ghelast in t tderde van iiij lib ix schele vij deniers parisis sjaers in diverse renten –

ghemeene met Sanderken – zyn voocht ende met Roenardt vanden Beicke – upghecommen naden doot van zynen joncvrouwe moeder

Item tderde van al de huusynghen aldaer, scueren, stallen ende ander drooghe cathelen metghaders tderde van alle draghende boomen – te voorseide stede

Item noch van staende pryse viij lib xj schele clevende anden pachter

Men houdtet by scepenen

Actum den x in april anno xvc x naer paesschen. – 10 april 1510

En op de zelfde dag werd ook de volgende akte opgemaakt: SAP 320 – folio 8

Jan van Beverne

Vraemvoocht van **Walyncken, de dochter van Clais Claissone**

Te cathelen vij lib. xj schele parisis

Dit goet te voeren –

dit naervolghende es commende van **Lamsen Baert** huer oude oom.

Eerst deen helt van iiij ½ ghemeten lands in de **Eedewaershouck** – tusschen de lande van de kinderen van Bernaerd Wydoot ende den lande van den kercke van Sinte Bertens in Ste.

Omaers – houdende metten zuuthende op **de Brugghewech** – ghemeene ende onverdeelt mette kinderen van **Steven van Beverne**.

Item ixste deel inde hofstede up de **Noortstrate** – daer wylen **Lamsen Baert** overleet – tusschen den straetken ende en hofstede van Joorys de Clerck metghaders txvde deel van viij de drie – in de huusynghen ende stallen staende up de voorseide hofstede

De volgende lijnen zijn doorstreept – achteraan staat er nog:

Actum den xden in april xvc x ad paesschen.

Ghilis Bavelaere – Loy van Cassel

Voochden van **Pietere Bavelaeres kinde Maelic**

Te cathelen xxij lib. iiij schele parisis

Actum den xxvste paril xvc xj ad paesschen

Ghilis Bavelaere – Loy van Cassel

Voochden van Paep Bavelaeres kinde Coelken

Te cathelen xj pond parisis

13 november 1510 – Het proces over het doek van Nicolas Gheeraert
--

Net op zoveel andere plaatsen in Vlaanderen, was er ook in Poperinge een spanning tussen de ‘ouderwetse’ lakenwevers, die zich aan de oude kwaliteitskeuren wilden houden en de ‘wilde’ wevers, die de nieuwe ‘bayen’ technieken wilden gebruiken en verder ook vrij wilden weven en kunnen verkopen. Het onderstaande vonnis voor de Raad van Vlaanderen gevoerd, is daar alleszins een uiting van.

Sterker is nog dat binnen dit vonnis de abt met zijn baljuw lijnrecht tegenover de beschuldigde en de wet van Poperinge komen te staan.

Vonnis van de raad van Vlaanderen in het beroep ingesteld door de abdij van Sint-Bertin, te Sint Omaars, over een vonnis van het magistraat van Poperinge, waarbij men **Nicolas Gheeraert**, een wever veroordeelde en waarbij de abdij zijn eis had verworpen.

Gent – **13 november 1510**

Copie: Gent, Rijksarchief, raad van Vlaanderen folio's 13 en 14, Editie Desagher

Ghesien 't proces hier in 't hof hanghende, tusschen de religieusen, abt ende convent van Sinte-Bertin, in Sin Omaers, **heesschers**, de procureur general met hemlieden ghevoucht, over een zyde

Ende scepenen ende keurheers van Poperinghe, ghedaechde ende **Claeys Gheeraert**, gheinthimeert, **verweeiders** over andere,
Spruutende uut causen dat de heesschers hebben doen zegghen
dat de stede van Poperinghe principael ghefondeert staet **up de neeringhe van der draperie**, in dewelcke stede zyn vele scoone kueren, statuten ende ordonnantien nopende derzelver draperie, naer dewelcke elc drapier hem reghelen moet,
up de peynen in derzelver keuren ende statuten verclaert,
naer dewelcke niemant en vermach eenich laeken te wevene met gheslotene dueren ende veinstren, up de verbeurte van den lakene
ende noch anderssins ghepuniert te zyne;
dat ooc de egghen van den lakene niet breeder, naeuwere, noch dickeren moghen zyn dan de middewaert, up pene ghepriveert te zyne t'eeuweghen daghen van den ambachte,
voort up ghecorrigeert te wesene van valscheden ende bovendien 't laken voor de deure van den delinquant verberrent te zyne, (*verbrand te worden*)
zegghende voort de heesschers dat onlancx leden de gheinthimeerde by den verweeiders van den voorseide neeringhe
bevonden hadde gheweest zitten wevende **in een woeste huus eenen blauwen douck**, deuren ende veinstren ter voorstrate ghesloten zynde,
hadden ooc bevonden denzelven douck staende in 't ghetouwe een half vierendeel of meer nauwere in den cam dan hy behoorde;
dat ooc beede de egghen vele dickere ende nauwere van draden stonden dan den middele, al contrarie den voorseide **keuren** ende statuten.
't Welcke bevonden hebbende, zy hadden de voorseide gheinthimeerden verboden vorder te wevene ende den bailliu van Poperinghe van al gheadverteert,
dewelcke bailliu denselven gheinthimeerden betrocken hadde te wette
ende hem de voorseide faicten ende mesdaden angheseit,
tenderende hem ghepuniert t'hebbene van valscheden,
den voorseide douck ghewyst t'hebbene verbuert om te verberrennen
ende hy gheinthimeerde t'eeuweghen daghen ghepriveert van zynen ambachte.

Claeys Gheeraert die de warrandeerders van de draperie gevonden had in een 'woeste' huize, op een onregelmatige manier aan het weven, was volgens het Poperings reglement of keure, door de baljuw van de stad vervolgd geworden. Daarbij had deze geëist dat Gheeraert verbod zou krijgen om verder te weven, om zijn blauw doek aan te slaan en om dit te verbranden en dat Gheeraert verbod zou krijgen om zijn ambacht 'ten eeuwigen dage' nog uit te oefenen.

Maar de uitspraak van de rechters was echter anders, zo lezen we verder:

Ende, hoewel de ghedaechde de voornoemde bailliu zyne conclusien behoorden anghewyst te hebbene, ghemerct dat zy waren conforme de voorseide keuren,
nietmin, zy hadden **alleenlick** ghewyst **vergheffenesse te biddene** den heere ende wet,
den voorseide douc zyne loyen af te trecken, lysten van der eender zyde af te scheeren ende den douc te snyden in drie sticken,
Voort dat hy betalen zoude dobbel boete elcke van 60 schellingen parisis ende gheven elcken van den drie prochiekercken in Poperinghe twee pondt was.

Gheeraert diende dus alleen maar vergiffenis te vragen. Zijn doek werd van zijn getouw afgetrokken en in drie stukken geknipt en verder diende hij een dubbele boete van 60 schellingen parisis te betalen en aan elke parochiekerk 2 pond was te schenken. De abt met de baljuw eisten een herziening van deze uitspraak, en een nieuwe uitspraak waarbij men rekening hield met de keure op de draperie.

Van welcken vonnesse, als niet condigne der mesdaet, conforme den heessche ende conclusien noch den voorseide kueren

hemlieden de voorseide heesschers **beclaecht hebben hier in 't hof**

in 't cas van reformatien ende ten daghe dienende,

doen tenderen

ten fyne dat gheseit worde hemlieden met goeden causen beclaecht hebbende,

't vonnesse van den ghedaechden qualic ende abuuselic ghewyst

ende over zulc wederroupen ende te nieten ghedaen of emmer gecorrigiert ende

ghereformeert over rechte

ende dat doende de gheinthimeerde ghepuniert naer de qualiteit van zynen mesuren

ende naer de statuten **ende kueren ghemaect up 't faict van der draperie**

van der voorseide stede van Poperinghe,

dewelcke synde heesschers maintainen hemlieden schuldich anghewyst te zyne

ende de procureur general de boete van 60 pond parisis over 't abuus.

De verweerders, Gheeraerts met de heren van de wet, zagen dit natuurlijk anders – ter contrarien:

Den verweerders sustineren ter contrarien, dats makende criesme gheen zekere peyne in rechte hebbende, ghepugniert werden ter discrecie van den juge,

de voornomde gheinthimeerde hadde ghedrapiert binnen der voorseide stede,

zekere lakenen ende onder d'andere

een niet t'synen huus gheweuen, maer ten huus van zyns wyfs rechtzweer

met openen dueren ende veinsteren ende up eene gherieve heerstrate,

't welcke hy wel vermochte te doene nae de usancie van Poperinghe

ghemerct zonderlinghe dat hy t'synen huus gheen ghetauwe en hadde,

ende 't voorseide laken half gheweuen zynde,

de bailliu hadde dat ghecalengiert

ende den gheinthimeerden doen uproupen voor de ghedaechde, hem anzegghende dat hy

ghedrapiert hadde contarie den keuren

slutende hem ghesleutelt 'thebben ende 't laken verberrent te pulver,

kendelic de ghedaechde 't zelve laken ghevisiteert hebbende

ende niet bevindende dat de gheinthimeerde daerin ghedaen hadde eeneghe valscheit

noch yet contrarie der kuere,

maer alleene dat hy ghedaen hadde dat hy niet en behoorde te doene ende zaken die niet ghesien en waren,

zy hadden ghewyst hem vergheffenesse te biddene den heere ende wet

ende dat men de looden an 't laken hanghende aftrecken zoude ende 't laken snyden in drien sticken,

voort te gheuen elcker prochiekercke te Poperinghe twee ponden was

ende voort betalen dobbel boete, omdat hy 't voorseide laken gheweuen hadde met dobbel

draden ende doen behanghen met steenen in beede de egghen,

slutende de voornoemde verweerders wel ghewyst hebbende

ende haer vonnesse over zulx schuldichte sortere effect

ende de heesschers verclaert t'hueren heessche ende conclusien niet ontfanghelick,
emmer die ghemaect ende ghenomen hebbende met quaden causen zouden af vervallen ende
de verweerers daerof ende ooc van den conclusien van den procureur generael gheabsolveert
zyn ende ghewyst los, ledich ende quyte.

Elcke van den voorseide partijen persisterende in huere fynen ende makende heesch van
kosten by de redenen in 't langhe begrepen in hueren scriften,
ghesien ooc de enquesten, reprochen ende salvationen metten acten van den hove
ende al dat behoort oversien te zyne in dese zake,
't hof zeeght ende wyst ende over recht qualic betrocken by den voorseide heesschers ende
wel ghewyst by den ghedaechden in dese zake,
ordonnerende huer vonnesse over zulc te sortere vul effect ende absolveert de verweerders
van den heessche ende conclusien van den voorseide heesschers
ende ooc van den gonnen van den voorseide procureur generael,
condempnerende de heesschers
uutghedaen den procureur generael, in de kosten van desen ghedinghe ter tauxacie van den
hove.

Aldus ghewyst den xiiij van novembre xvc x

*De Raad van Vlaanderen geeft dus de verdedigers gelijk tegen de abt en de baljuw in. Het
vonnis van de wetheren en rechters van Poperinge mag zijn vol effect sorteren.*

Heeft Andries Langhebaert de lakens van Jan Canin naar zich toe getrokken?

*In het zelfde jaar maar dan even later, tussen de 28ste augustus en de 23ste november 1510 had
nog een 'lakenproces' plaats voor de Raad van Vlaanderen waarin twee Poperingenaars
waren betrokken. Desagher geeft daarvan de volgende uittreksels:*

Uittreksel uit het dossier van een proces en een beroep gedaan voor de raad van Vlaanderen,
van een vonnis door de schepenen van Poperinge gedaan, ten voordele van Andries
Langhebaert, beschuldgd door Jan Canin van één van zijn 'brunblaeuwe lakenen' gestolen te
hebben.

28 augustus – **23 november 1510**

*Het origineel bevindt zich te Gent, in de rijksarchief, raad van Vlaanderen, proces, 2de serie,
nr. 5543.*

Uittreksels uit de conclusies van de appellant.

Dit zyn de faicten, redenen ende middelen die voor u hooghe, edele ende moghende heeren,
myne heeren van den edelen rade ... van Vlaendren ... in gheschrifte overgheeft **Jan Canin**,
heesschre, metten procureur generael, over een zyde

Jeghen ende in prejudicien van **Christiaen de Coninc, Alaert de Suus Joos de Buc ,**
Christiaen Lodewyc, Stevenin, Beaugrant, Cornelis Stalin, over hemlieden ende
vervanghende huerlieden medegehellen, **scepenen ende keurheers van Poperinghe**,
Ghedaechde, **Andries Langhebert** gheinthimeert, verweerders over andere

Tenderende de voornoemde heesschere ten fyne dat by u, myne voorseide heeren,

By uwer **sententie diffinitive** ende over recht gheseyt,

verclaers ende ghewyst zy dat de heesschere hem met goeder causen becroent ende beclaecht
heeft van den verweerders,

zyne daghinghe ende inthimacie,

met goeden causen ghedaen doen zal,

't vonnesse van den ghedaechden gheseit zyn qualic ende onduechdelic ghegheven ende emmer ghecorrigeert ende ghereformeert naer rechte; ende dat te doene **van eene brunblau lakene** of hem daervooren als voor de werde van dien up te legghene ende betalene de somme van **40 scellingen grooten**, wanof hier beneden breedere ghesproken werd;

Dander zyde zullen de ghedaechde over ons

over huerlieden abuus ghecondempneert zyn in up te legghene ende betalene ten prouffyte ons gheduchs heeren

de boete van 60 pond parisis ende voort de gheinthimeerde alleene den heesschre up te legghene ende betalene de costen ghebuert voor de ghedaechde,

ende de voornoemde ghedaeghde ende gheinthimeerde t'samen alle de costen van desen

ghedinghe ter tauxacie van den hove,

omme in welcke fynen ende conclusien t'obtineren de voornoemde heesschere zeecht 't ghuent dat hiernaer volcht:

1. Alvooren omme ter verstantesse van de zake te commene, es waer hoe dat men te Poperinghe doet groote drapie, ende de lakenen die daer ghedrapiert worden, zent men vele in groots van daer naer Brugghe.
2. Item, dit ghepresupponeert over warachtich, es waer hoe dat ter zendinghe van Sinte Martinsmesse VIII

lestleden de gheinthimeerde bad den heesschere met zynen lakenen te moghen packene drie van zynen lakenen.

3. Item, dat daerup de heesschere andwordende, zeide dat hy tevreden was indien de gheinthimeerde te Brugghe de lakenen ontpacken wilde ende de zyne leveren zynen werd aldaer, daerof hy 't last nam.
4. Item, ende volghende desen, de gheinthimeerde dede zyne lakenen bringhen te Jan Scilts, daer se met achte ende een half van 's heesschers lakenen ende drie van Pieter Gillis lakenen, ghepact waeren ende den scippere ghelevert.
5. Item ende te Brugghe commende up de halle, de gheinthimeerde heeft de lakenen ontpact ende den werd, van den heesschere ghelevert zesse bruinblauwe ende een half ende een zatgroene ghecoppert, comt zeven lakens ende een half, reste een bruin.
6. Item, dat omme hierof bewys t'hebbene de heesschere betrac den gheinthimeerden voor de ghedaeghde, versouckende bewys of betalinghe van de werde van den voorseide lakene.
7. Item, de welcke ghedaeghde, naer divershe proceduren, hemlieden grootelicx abuserende, hebben ghewyst den heesscher niet ontfanghelick ende den gheinthimeerden van den heessche ende conclusien van den heesschere gheabsolveert.

8. Item, datde heesschere, hem by desen beseffende grootelicx ghebraveert heeft hem van den voorseide wysdomme ghedreghen als appellant ende van onsen gheduchten heere vercreghen zyne opene lettren, uut crachte van denwelcken 't voornoemde appeel ghemuert es in reformacien zonder boete.
9.
10. ...
11. Ende erst omme solutie te ghevene ten ghuenen daer de verweerers ende zonderlinghe de gheinthimeerde zeecht dat de nombre van den lakenen van den heesschere niet ghespecifiert en es gheweest, willende by dien concluderen.
12. Zeecht hierop de heesschere dat van den nombre van zynen lakenen, zo boven ghespecifieert es, wel bleken es ende noch zal blycken dat hy, Andries als wethoudere met Joos Cruupelant, ooc als wethoudere, ende de cnape van der camere, dezelve lakenen bezaghen ende herzaghen van loo te loo ende van sticke te sticke naer de oude costume onderhouden.
13. Item, van denwelcken nombre van den voorseide 8 lakenen ende een half de heesschere de vrecht van den voornoemde scippere betaelt heeft, zo datter blycken zal by zynen boucke.

Overbrocht xxviii augusti XV^c X

Uittreksel uit de getuigenverklaringen

Bezouc beghonnen doen binder stede van Ghendt den xxiide dach van novembre, anno xvc x up de scriftuerren van **Jan Canin**, ... , by my **Jan le Sauvage** de jonghe, raedt etc. , commissaris principael in deser zake, als 't blyckt by der acte daeraf ghewaghende ende meester **Jacob Tacoen**, ghenomen te mynen adjointe by consente van beede de partien.

Jeroen Bosch

Maercx de Muelnare, oudt 18 jaren of daerontrent, woonende binder stede van Poperinghe ... eerst ghevraecht up 't vierden article, zeecht by zynen eede dat ontrent twee jaren leden es hy deposant die met **Jan Canin**, heesschre, zyn ambacht leerde, zonder nochtans zyn costen moeten zelve Jan te coopene, was ghezonden van denzelven Jan Canin, ten huuse van **Jan Scilte** omme te zien ende helpen packen, alwaer hy deposant zach eene **Pieter Beke** packen zeven brunblauw lakenen ende een half ooc blauw ende een ghecoppeert groen, toebehoorende denzelven Jan Canin, omme te Brugghe te voerene; Zach hy deposant ooc ten zelve huuse een **Callekin Booms** bringhen drie laeken, de couleur van dewelcke laekene hy deposant vergheten heeft, omme te packene metten voorseide laekene van Jan Canin; ende zach hy deposant ooc **Pieter Beke** aldaer packen drie laeken toebehoorende **Andries Langhebaert ??**, dewelcke vyftien stycken laekens al t'saemen zach packen in een pack den voornoemde Pieter Beke, ende dan ghinc hy deposant t'huuswaert zonder dat hy zach denzelven pack den scippere leveren omme die te Brughe te voerene. Item, ghevraecht up de 12de ende 13de article van de voornoemde scrifturen zeecht dat ghelyc hy boven ghezeet heeft Jan Canin, heesschere, hadde achte stycken laekens ende een half in een pack die hy deposant zach Pieter Beke packen, maer of de heesschere betaelde den scippere de vrecht van zinen voorseide laekens en weet hy deposant niet, noch ooc meer van deser zake up al wel ghevraecht, meerenstelic gheexamineert.

Lyoen d'Arendt, oudt 38 jaren of daerontrent, woonende binder stede van Poperinghe, ... zeecht by zynen eede dat hy, die een scippere es, quam ten huuse van Jan Scilte, aldaer hy haelde een pack laekens omme die te Brugghe te voerene, toebehoorende Jan Canin, Andries Langhebaert ?? ende een Pieter Gillis, maer hoe vele laekens in denzelven pack waeren en weet hy deposant niet, midts dat hy noch by noch an gheweest en heeft daer de laeken, den heesschere, den gheintimeerde of Pieter Gillis toebehoorende, ghepackt waeren, als waerby hy deposant niet en zoude connen deposeren van den inhoudene van denzelven artien, want te Poperinghe, naer de costume, de scippere en es by noch an als men packt, maer alleenlic als ghepackt es, zo leverde men denzelven pack den scippere. Item, ghevraecht up de 12de ende 13de article van den voornoemde scrifturen, zeecht dat ontrent twee jaren leden es hy deposant, die een pack van viertien laekens ende half, zo hem ghezeit was, te Brugghe ghevoert hadde, ontfinc van Jan Canin, heesscherre, voor de voorseide achte laeckens ende een half, ghelyc hy by der inspectie van zynen bouck ons commissaris ende adjoint toechde, voor elck laekene de somme van vyf zeskins, ende voort ontfinc hy deposant ooc voor drie laeken, toebehoorende een Pieter Gillis, vyf zeskins voorelc styck ende noch voor drie laeken toebehoorende Andries langhebaert ??, welke laekens al t'samen ghepackt waeren, ooc vyf zeskins voor elc styck.

Meer weten we over dit proces niet, maar het geeft ergens wel een inkijk in hoe deze handel gevoerd werd.

1511 – De wezerieregister

Frans Melis – Sanders Lieuc

Vraemvoocht van **Ghelein Moendt kinde France, Caelke ende Minken**

Te cathelen xxvij pond vij schele vj deniers

Item si hebben ij ghemete lants inde **Haghebaerthouc** ten staelistac (?) mette westende ande **kerkewech** - ghelast lxxvj roeden met ij schele parisis de heere

Item ij ½ ghemet lants inde Edewarhouck dat **Ghilein van Nortsomer** in huere heift

Item ij linen xl roeden lants inden selve houc

Item noch een ghemet lant inde selven houc nort van **stilken elst** ande vorseide ij linen

Item 1 ghemet v roeden elstlants inden selven houc benorden ant hof van de stedeken van **Lauwers van Stote up dIperstrate**

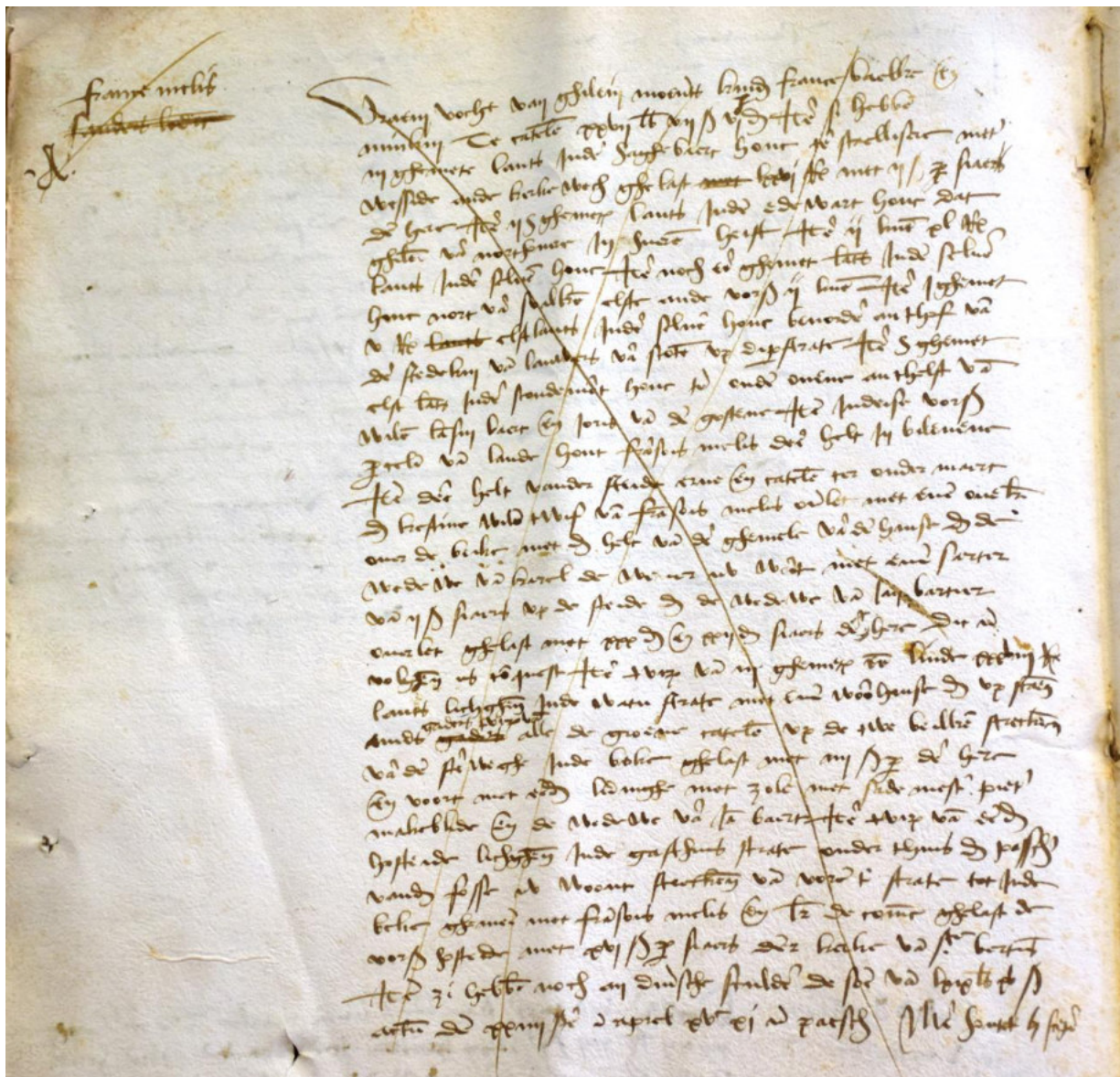
Item ½ ghemet elstlant inde **Scoudemondthouc** ten onder ovene an thelst van **Malen Casin** vader ende **Joris van de Gostene**

Item in dese vorseide parcele van lande hout **Fransois Melis** den helt in bilevene

Item den helt vander stede, erve ende cathelen **ter ouder mart** – de trectine (?) wilen twif van Fransois Melis onder met eenen erveken over de beke - met de helt van de ghevele van de huuse ende de ...

Daer de wedewe van Karel de Weurus nu woent met ene partie van ij schele sjaers up de stede ende de wedewe van Jan Bartier **over bet**

Ghelast met xxx ende xxij deniers sjaers den heere

Item Van iij ghemeteen ix linen xxxvii roeden lants ligghende inde **watwestraete** met een woonhuuse daer up staende Alle de groene cathelen up de twee ...
 Streckende van de stedeweghe inde beke – ghefast met iiii schele parsiis den heere ende voort met een leninghe met

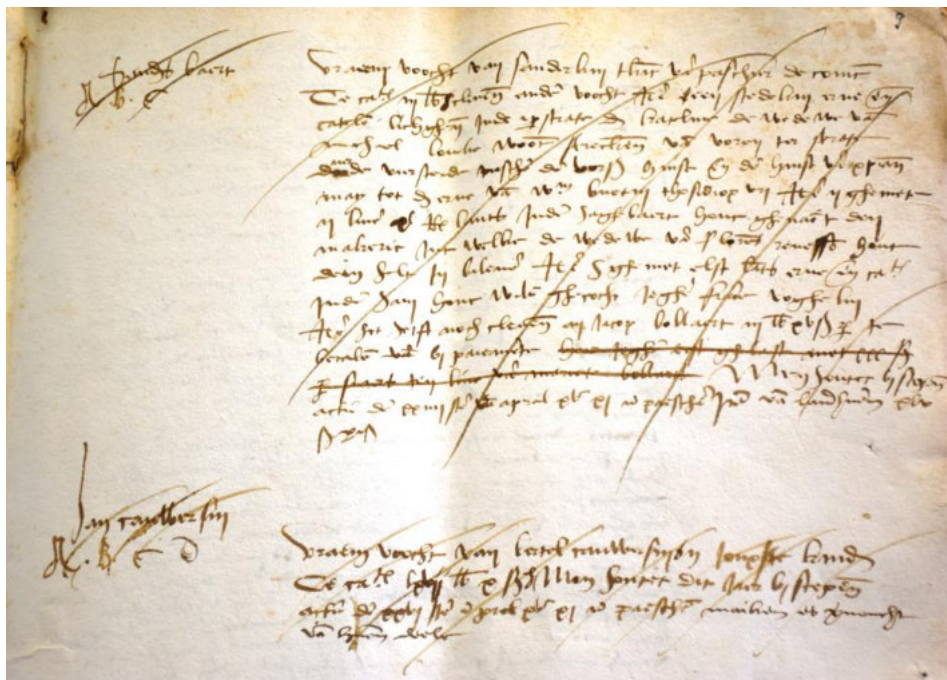
Pieter Makeblide ende de wedewe van Jan Baert onder thuus daer Passchier vander Fosse nu woont streckende van vooren ter strate tot inde beke ghemene met François Melis ende Lz de Comme ghefast de voorseide hofstede met xvj schele parisis sjaers de kercke van Sint Bertins

Item zi hebben noch an diversche sculden de somme van lxxix pond xv schele

Actum den xxiiij ste d'april xvc xj ad paesschen

Memorie houtet by scepenen

De Makerie – SAP 320 – folio 9

Hendrik Baert
 A B C
 Vraemvoocht van
 Sanderkin, tkind
 van Paschier de
 Comme
 Te cathelen iij
 pond parisis
 clevende ande
 voocht
 Item een stedekin,
 erve ende cathelen
 ligghende in **de**
Iperstrate daer
 Katheline de
 wedewe van
 Michiel Bonte
 woont – streckende

van vooren ter strate –
 met de vierstede tusschen de voorseide huuse ende de huuse van Chrispiaen May tot de erve van Willem Bueten – thosiedrop⁵ vry

Item ij ghemeten ij linen xl roeden lants **inden Haghebaerthouc** ghenaeft **den Makerie** int welke de wedewe van Florent Renesse hout een helt in bileven

⁵ Osiedrop – WNT = De drop die van de “ose” valt, d. i. van het buiten den muur uitstekende (rieten) dak; ook de ruimte naast een huis tusschen de lijn waar de dakdrop neervalt en den muur. Vgl. bij drop en dropte; Voc. Cop. osiëndrup, grundatorium; osendrup, stircidium (= stillicidium). Kil. oosdrup, hoosdrup, huysdrup, suggrundae, suggrundia, imbricamentum, pars tecti prominens per quam stillicidia a parietibus arcentur (vgl. de aant. van V. Hasselt ald.). Zoo nog heden in enkele tongvallen, b. v. Wvla. *euziedrup*; Zaanl. *ozendrup*. Zie nog Schuermans 432 op oosdrup; Corn. en Vervliet, *Antw. Idiot.* 411 op (n)euzeldrup, Ter Gouw, *Gesch. v. Amst.* 2, 340 vlgg.; 5, 241, en vgl. *Ndl. Wdb.* 11, 236 vlg. op ooziedrup.

Wanneer er hier ‘osiedrop vry’ staat – betekent dit zoveel als dat men het recht had het water van zijn dak te laten vallen.

Item ½ ghemet **elst lants**, erve ende cathelen inde Hamhouc wilen ghecocht jeghen Frans Voghelen

Item het helst noch clevende an Jacop Bollaert -

Man houdtet by scepenen

Actum den xxiiij ste april xvc xj ad paesschen

Jan Cauwirsin – a b c d

Vraemvoocht van **Karel Cauwersynes** joncste kinde

Te cathelen lvij pond parisis x schele

Man houtet dit jaer by scepenen

Actum den xxvj ste april xvc xj ad paesschen

Maiken es vernoucht van haeren deele

Jan Dams – Jan Cauwersin – A B C

Voochden van **Willem Dams kinde Willeke**

Te cathelen iijc vj pnd x schele parisis

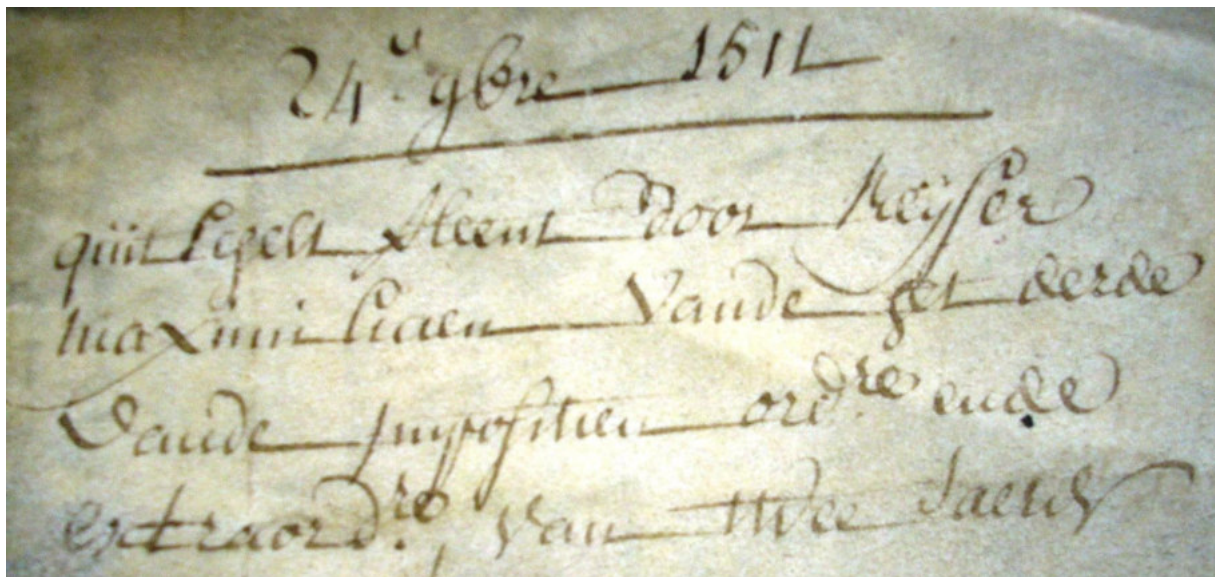
Item met xl roeden lants up de **Crombecstraete inde Amhouc**

Actum den xxvj ste april xvc xj ad paesschen

Man houdtet by scepenen

1511 – Maximiliaan en Poperinge

In het stadsarchief te Poperinge bevindt er zich een akte van Maximiliaen van de 24ste november 1511 waarbij hij de Poperingenaars het derde van de imposten over twee jaar kwijtschelding. (SAP A34). Hieraan moet een supplicatie van de Poperingenaars vooraf gegaan zijn, maar deze is nergens meer te vinden.

24 november 1511 – Quitgelt verleent door keyser Maximiliaen vande het derde vande impositien ordinaire ende extraordinaire van twee jaeren

1512

Het jaar daarop – in 1512 dus – stelde men in een bede van de vier leden van Vlaanderen aan de gouverneur van Vlaanderen en Artois, dat men toen, betreffende **de wol**, moest weten, dat de Oosterlingen in Vlaanderen verplichte overeenkomsten hadden met een aantal ‘goede’ steden te weten met Dendermonde, Aalst, **Poperinghe**, Menin, Wervik, Tourcoing en nog een paar andere. Het gevolg van deze overeenkomsten was ten andere dat op deze plaatsen de draperie bleef bestaan en een deel van de bevolking onderhield. Daarbij waren deze steden, voor de markt van de Oosterlingen, verplicht om te werken met Spaanse wol.

Uit dit jaar vinden we een akte in de register van de weezerie – SAP 320 – betreffende Franskin, het kind van Ghelein Moenaerts.

16 april 1512 – Het wezekind Franskin Moenaerts - SAP 320 – folio 9 verso

Frans Melis

Clais vander Doene - Sander Lodyck

Voochden van den kinde van **Ghelein Moenaerts, Franskin**

Te catchen ijc l pond paris

Item een stede, erve ende cathelen – groene ende drooghe – groot xxij ghemeten ende een alf daer **Omaer Derycke** nu woont

Item ij ½ ghemet lands ende een alf vierendeel inden **Haeghebaerthouck**, erve ende cathelen up **de Meessenstraete** – tusschen den lande vande aeldynghen van **Silvester van Burgues** ende **Sanders Lodycs** lande – ghefast de xl roeden met vij schele paris sjaers den dissche van Sint Bertins

Item deen helt vande hofstede inden Haghebaerthouck onder de cathelen van wylen **Maerten Bernaert** – groot van lande – de gehele hofstede ij ghemeten lands inden selven houck, ghenaeamt **de Correlappers**, benorden **de Dalemersch**.

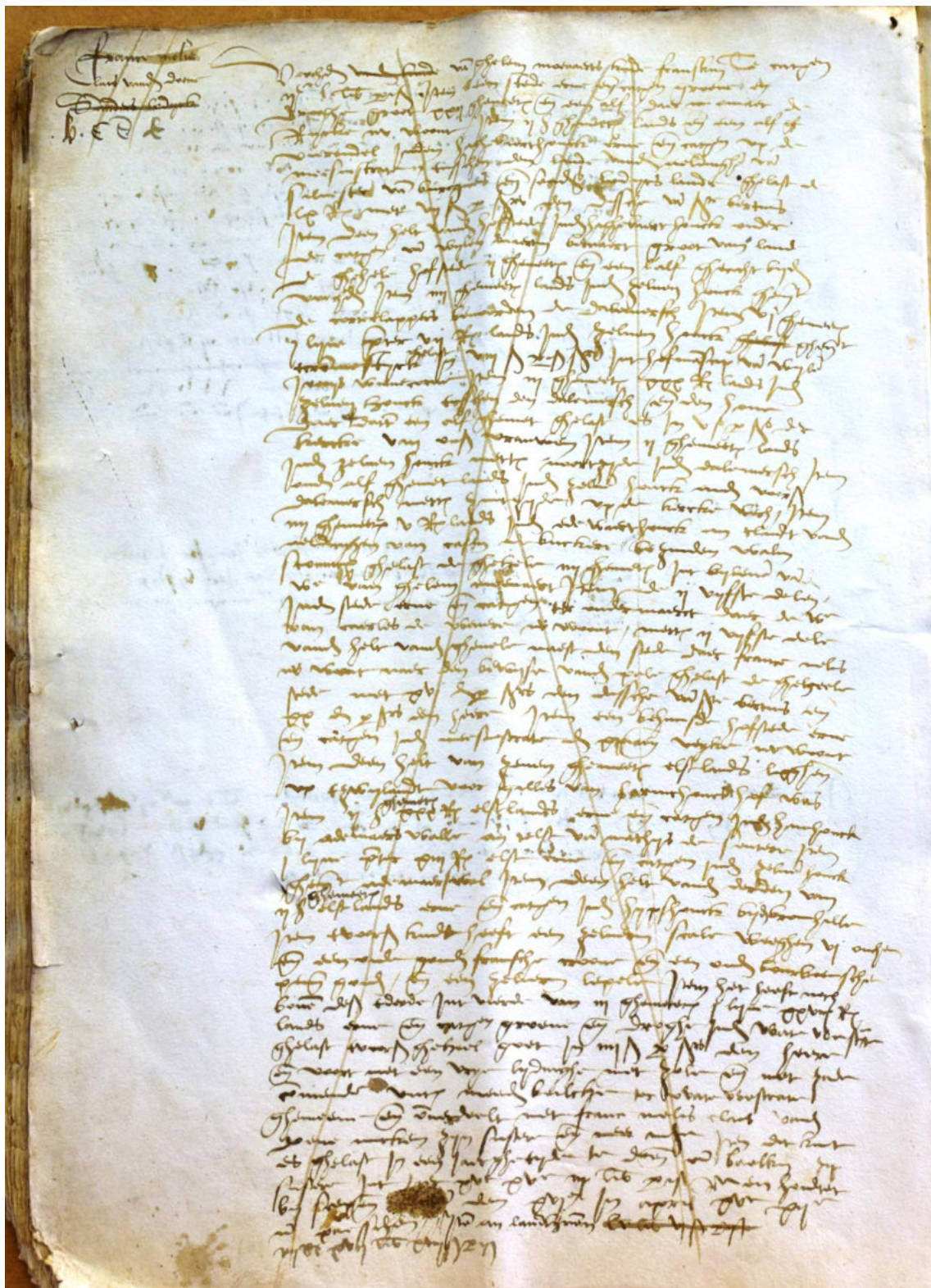
Item vj ghemeten ij lynen preter viij roeden lands inden zelven houck ghenaeamt **'t Cromme stick** – ghefast in viij schele paris sjaers in de hofmanschip van wylen **Jooris Winnecorne**

Item iij ghemet xxx roeden lands in den selven houck tusschen den Dalemersch ende den hove daer ...

Een alf ghemet ghealst es in v schele paris sjaers de kercke van Ons Vrouwen

Item ij ghemeten lands inden selvgen houck metten noortzyde inden Daelemersch

Item onder alf ghemet lants inden zelven houck inden voorseide Dalemersch metten zuutzyde opde kerckewech

Item iiiij ghemeten v roeden lands inden **Edewaerthouck** an tlandt vande aeldinghen van **Casen de Buckere** bezuuden **Walen Sconinx** ghelest de ghehele iiiij ghemeten int byleven van de wedewe van **Ghelein Moenaert**

Item de ij vyfste delen inden stede, erve ende cathelen **ter Ouder Maerct** daer de weduwe van **Cornelis de Wevere** nu woont – metten ij vyfste dele vanden helt vande ghevele naest den stede daer **Frans Melis** nu woont naer den bewyse vande palen – ghelest de ghehele stede met xv deniers sjaers den dissche van Sinte Bertins – een xx deniers parsiis sjaers den heere

Item een behuude hofstede, erve ende cathelen inde **Meessestraete** daer **Chrispiaen Veyke** nu woont

Item deen helt van zeven ghemeten elstlands ligghende op t**Zwynlandt** voor **Gillis van Harinckhouck** hof was

Item ij ghemeten xxx roeden elstlands, erve ende cathelen inden Hamhouck by **Ademaerswal** an telst van **Mathys de Stenter**

Item j lyne preter xij roeden elst erve ende cathelen inden zelven houck ghenaeft
Ademaerswal

Item deen helt vanden derden van ij ghemeten elstlands erve ende cathelen inden Hypshouck byde **Bromhille**

Item tvorseide kinde heeft een zelveren scale weeghende vj onsen ende een oude gouden fransche croone ende een oude bourbocsche penning gouden ende een zelveren lepele

Item het heeft noch boven dese tderde int vierde van iij ghemeten j lyne – xxviii roeden lands erve ende cathelen – groene ende droghe inden Watoustrate ghelast tvorseide gheheel goet in iij schele parisis sjaers den heere ende voort met een vrye lydinghe met zole ende met ... commende vuten meend bilcke ter Watoustrate – ghemeene ende onverdeelt met Frans Melis ende meer andere

Item dit kint es ghelast in een jaerghetyde te doen an Baelken zyn suster int jaer svc xv iij lib parisis

Men houdet by scepenen

Actum den xvjste in april xvc xij ad paesschen

Het wezekind Mincken Moenaerts - SAP 320
--

Clais vander Doene – Sander Lodyck

Voochden vanden kinde van Ghelien Moenaert Maiken

Cathelen ijc l lib parisis

Frans Melis – Clais vander Doene – Sander Lodyck - B C D –

Voochden van Ghelein Moenaerts kinde Mincken

Te cathelen ijc L lib parisis

Item een stede erve ende cathelen – groene ende droghe – inde **Eechouc** daer Jan de Wickere nu woont – groot van lande xxvj ghemeten j lyne xxv roeden wanof een ghemet ende een alf vierendeel ghelast es met vj schele parisis sjaers int hofmanscip van **Hanneken Baert filius Jans**

Item noch ter zelve stede neeghen ghemeten ende een alf xxxix roeden lands ghecocht byden voocht

Item ij ghemeeten l roeden lands inden Hamhouck ghecocht jegens de weede van Jan Reingoot – ghemeene ende onverdeelt met de aeldinghen van Wallein van Bambeke ende Sander Baert

Item iij ½ vierendeel lands inden stede daer Jan de Boort plach te wonen inden Hypshouck

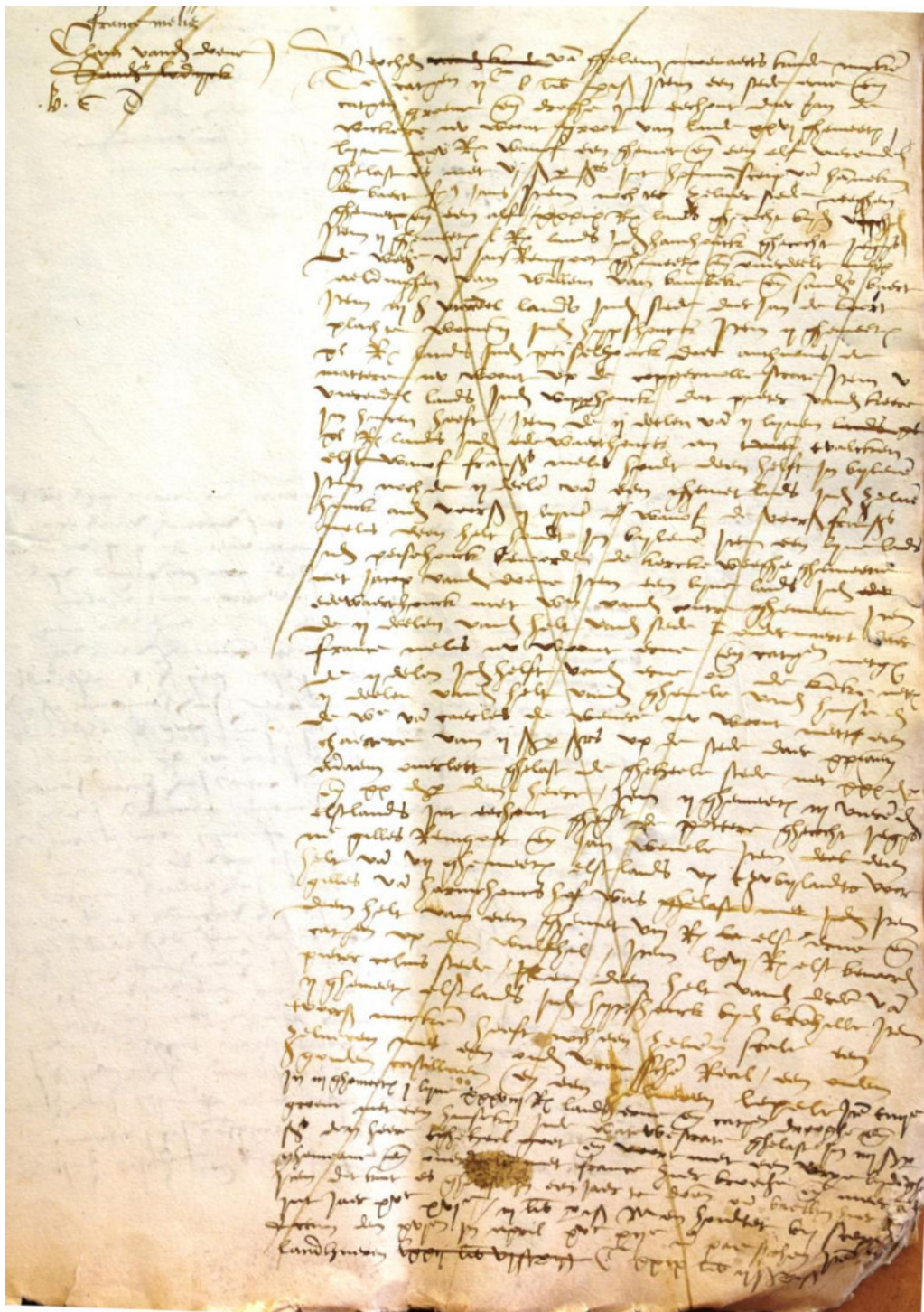
Item ij ghemeeten xl roeden lands inden Peiselhouck daer Anthéunis de Mattere nu woont up de Coppennollestrate

Item v vierendeel lands inden Wipperhouck dat Pieter vanden Keere in hueren heeft

Item de ij deelen van ij lynen xl roeden lands inden Eedewaerthouck an tvalcken elst wanof Frans Melis houdt deen helft in byleven

Item noch de ij deele van een ghemet lands inden zelve houck anden tvorseide ij lynen wanof de tvorseide Frans Melis deen helt houdt in byleven

Item een lyne lands inden Peiselhouck benoorden de kerckeweeghe ghemeene met Jacop Vanderdoene

Item een lyne lands inden Edewaerthouck met Willem vanderdoene ghemeene
 Item de ij deelen van den helt van den stede te ouder maert daer Frans Melis nu woont – erve
 ende cathelen metsgaders de ij delen inden helft van den erve over de beke – metten ij deelen
 vanden helt vanden ghevele vanden huuse daer de wede van Caerles de Wevere nu woont met
een jaevere van ij schele parisis sjaers opde stede daer Chrispiaen Adrien overleet – ghelast
 de gheheele stede met xxx deniers ende xx deniers den heere
 Item ij ghemeten iij vierendeel elslands inde Eeckhouc ghenaeamt **de Pottre** – ghechocht
 jegahens meester Gillis Rengoot ende Jan Wevele
 Item deen helt van vij ghemeten elstlands up tZwynlant voor **Gillis van Harinchoucs hof** –
 was

Item deen helt van een ghemet viij roeden elst erve ende cathelen up **den Wulphil**

Item lxvj roeden elst benorden Pieter Colins stede

Item deen helt vanden eerve van ij ghemeeten elstlands inden Gypshouck byden **Bromhille**
Tvoorseide Mincken heeft noch een zelveren scale, een zelveren mes – een ouden vramssche
real – een ouden gouden castilliaen ende een zelveren lepele

Item 't iijde in ij ghemeeten j lyne xxxviij roeden lands erve ende cathelen drooghe ende
groene met een huuseken inde watwestraete - ghelast in iij schele parisis den heere tgheheel
goet ende voort ende voort met een vrye lydinghe gheeme ende onverdeelt met Frans huer
broeder ende meer andere

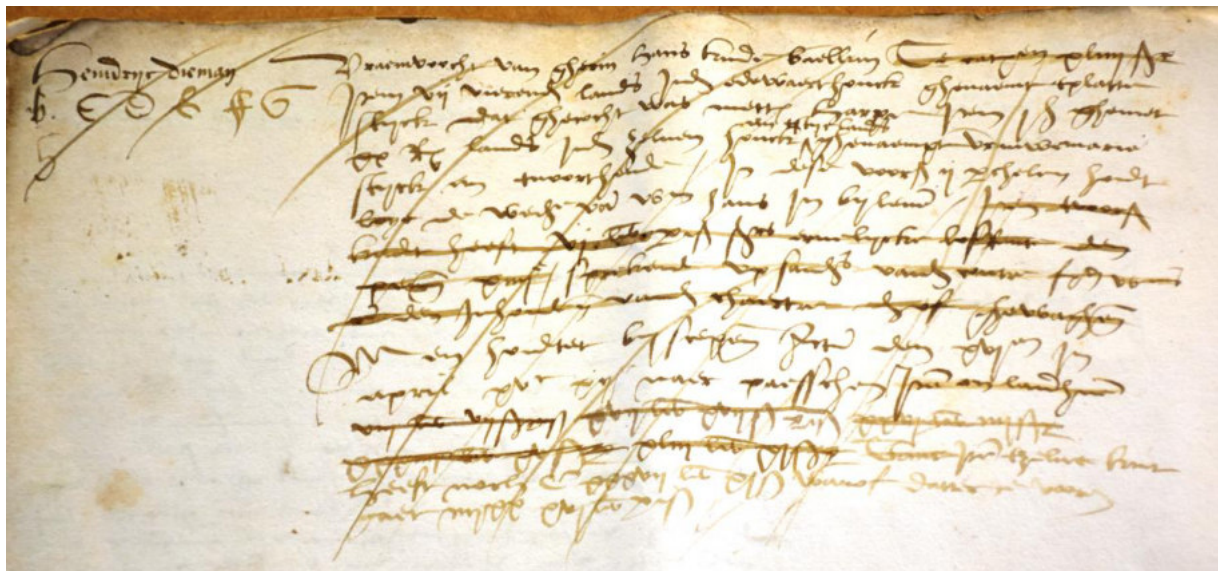
Item dit kint es ghelast in een jaer te doen an Baelken huer suster

Int bjaer xvc xvj – iij lib parisiis

Men houdet by scepenen

Actum den xvj in april xvc xij ad paesschen

16 april 1512 - 't Platte styck – de Harpe en het Vrouwe marie stick – SAP 320
--

Hendric Dieman

B C D E F G

Vraemvoocht van **Gerin Hans kinde Baelkin**

Te cathelen xliij schele parisis

Item vij vierendeel ands inden Edewaerthouck ghe-naemt **tPlatte styck** dat ghecocht was
mette **Harpe**

Item j ½ ghemet xx roeden lande inden zelven houck ghe-naempt **Vrauwe Marie stick** an
tnoorthende

Item dese voorseide ij parchelen houdt Loyc de wede van Willem Hans in byleven

Item 't voorseide kindt heeft vj lib parisis sjaers ervelycke losrente

Men houdtet by scepenen

Actum den xvj in april xvc xij naer paesschen

Ghelein vanderkerkchove – William de Zouter - B C D E F G H I

Voochden van **Pierken, tkint van Jacop Baert**

Te cathelen xxv lib vj schele parisis

Item tderde int 'nvierendeel preter talf vierendeel vande erve ende txde deel inde iij
vierendeelen vut gheweert de ij deelen vanden helt vanden voorseide in een stede, erve ende

cathelen upde Noortstrate – daer **Mathys Butseraen** nu woont met **Ghelein vande Kerkhove, Jacop vande Walle ende de kinderen van Menten Broninck** gheemeene ende onverdeelt commende vanden vader ende **Coppin** zyn broeder

Item j lyne xlij ½ roeden elstlands – lytel meer of myn – erve ende cathelen inden Hamhouck ghenaeft den **Melcamer** ligghende in iiij lynen xxx roeden elstlands gheemeene met zyn susters

Item xl roeden elstlands lytel meer of myn erve ende cathelen inden zelven houck ligghende in vij vierendeel gheemeene alvooren

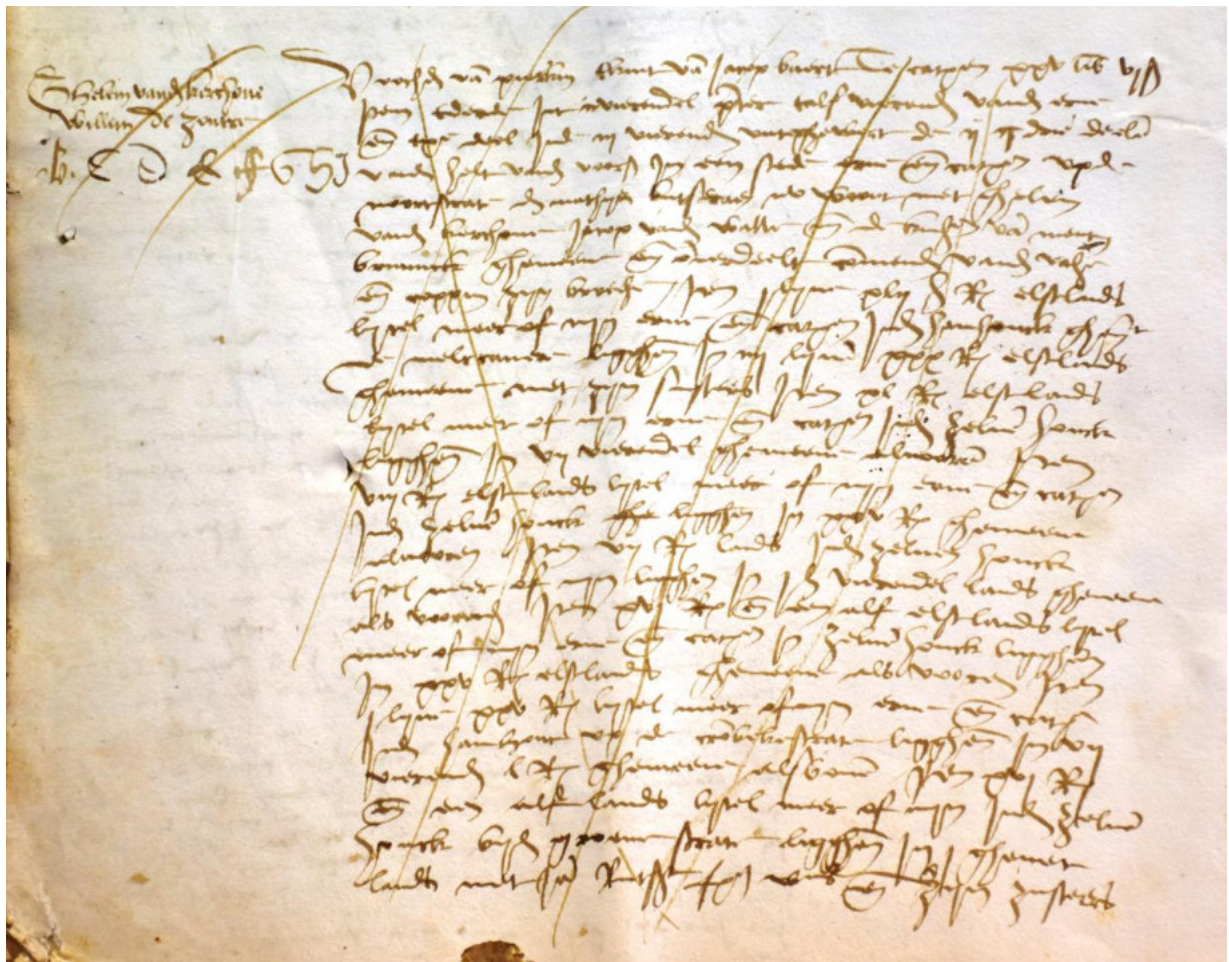
Item viij roeden elstlands – lytel meer of myn – erve ende cfatehelen idnen zelven houck ligghende in xxv roeden gheemeen alvooren

Item vij roeden lands idnen zelven houck lytel meer of myn – ligghende in j ½ vierendeel lands gheemeene als vooren

Item xvj roeden ende een alf elstlands – lytel meer of myn – erve ende cathelen in de zelve houck ligghende in xxv roeden elstlands gheemeene als vooren

Item j lyne xxv roeden lytel meer of myn erve ende cathelen inden Hamhouc op de Crombekestrate ligghende in vij vierendeel l roeden gheemeene als oven

Item xvj roeden ende een alf lands – lytel meer of myn inden zelve houck byde groenestraete ligghende in j ghemet lands ...

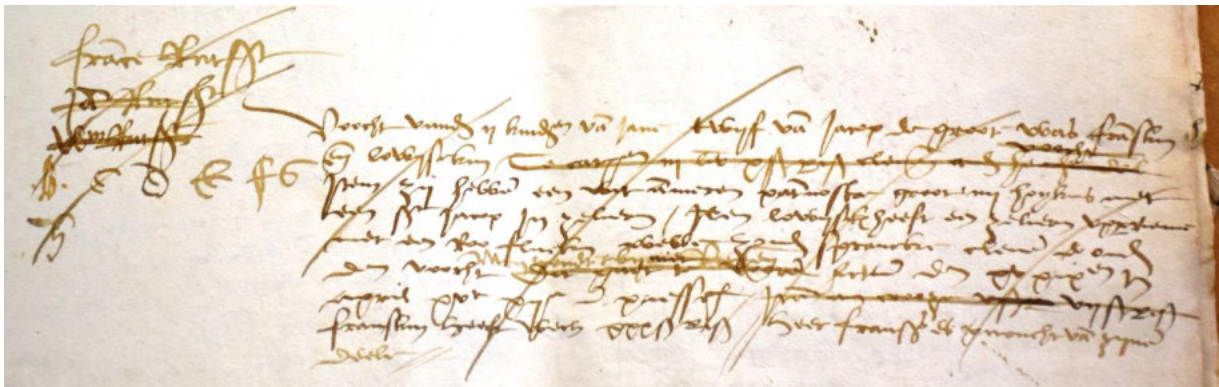
Folio 11

... en zyn zusters gheemeene Pieter theift een ghetauwe clevende an Jacop vandeWalle –

Item theift noch een zelveren zeghele clevende anden voochd

Item hier of gaet te vooren xv lib parsiis

Actum den xvij in april xvc xij ad paesschen

Frans Rinst – Jan Rinst – Willem Rinst

Voocht van de ij kinderen van Jane – twyf van Jacop de Groot, was Fransken ende Loysken

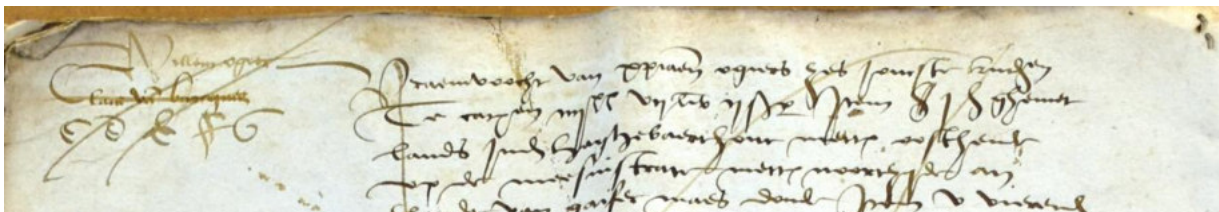
Te cathelen iij lib x schele parisis clevende anden voocht

Item zy hebben een wit ammeen paternostra – groot iiij hoykens met een Sint Jacop in zelve

Item Lowysse heeft een zelveren upperieme met een roo sluter welle zonder sprancker
clevenden onder de voocht

Actum xix den in april xvc xij ad paesschen

31 maart 1512 - **Willem Ogier is vraamvoogd vande zes jongste kinderen van Chrispiaan Ogiers** – SAP 320 folio 11 verso

Willem Ogier

Daaronder staat de naam Clais vande Bacroquez - wat we echter niet goed kunnen lezen, het kan dus ook een andere naam zijn.

Daar onder staat er C D E F G

De schrijver zet hier in de marge bij sommige akten het gehele alfabet in hoofletters. Wat de betekenis daarvan is, is mij onduidelijk.

En dan volgt de akte zelf:

Vraemvoocht van **Chrispiaan Ogiers** zes joncste kinderen

Te cathelen iiijxx vij - 87 - livres – pond – ij schele

Item 1,5 ghemet lands inden **Haghebaerthouc**, metten oosthende op de **Meessenstraete**, metten noortzyde an tlandt van Gaifer Maes d'oude.

Item v vierendeel lands inden **Eedewaerthouck** metten zuutzyde an tlandt vanden kinderen van **Clais Merlevede** – metten oostzyde an d'hofstede van wylen Willem Looten – metten westhende an thommelhof van Clais Merlevede.

Item ij ghemeten lands inde **Eechouc** jeghenover **Malin Gheeraerdin** metten noorthende ende zuuthende an tlandt vande aeldinghen van de wedewe van **Lansin de Breede** – langhs up de dreve.

Item 1,5 ghemet lands inde **Peyselhouc** ligghende an tlandt van den dissche van Sinte Bertins – metter hende up de strate
 Item vij vierendeel lands inden **Scoudemonthouc** metten westzyde an tlandt van **Collaert Bateman** – met noorthende up de **Casselstraete** – metten oostzyde an tlandt vande aeldynghen van **Allaert de Strye** (? lezing niet duidelijk)
 Item j ghemet elstlands, erve ende cathelen inden Eechouc, metten westzyde an telst **Jacop Maes** ghenaemt **sDuvels eecelst** met Willem Ogiers ghemeene
 Item zy hebben twee selveren scalen weeghende xvij onchen⁶ j inghelsche⁷
 Item iiij selveren leepele weeghende iiij onchen ij inghelssche
 Item noch een selveren voorcxken weeghende xij inghelssche
 Item zy hebben noch clevende anden coopdacte te bethaelen tSint Jans xvc xiiij – 1513 - ende 't Sint Jans daeghe vutgaende oust daer naer volghende ijc xj – 211 - livres ij schele
 Item zy hebben noch vande vercoopinghe van de huuse daer meester Jan Ogier overleet voor huerlieden porcie de somme van c xxxiiij – 134 - livres ij schele –
 Te bethalen xxxvj livres lj schele gherekent ende voort xvij livres lj schele sjaers totter vuller betalinghe
 Actum den laetsten in maerte xvcd lij naer paesschen

1513

Bataille des Éperons, 1513. In de achtergrond zie je Terwaan - © Hampton Court, Royal Collection

In het jaar 1513 krijgen we weer een inval van de Engelse troepen in Vlaanderen. Daarbij trekken ze rond Sint-Omaar. Een Frans leger dat op weg naar de enclave Terwaan, werd door een Engelse strijdmacht onderschept en vernietigd. Omdat de verslagen eenheden meer hun sporen dan hun zwaarden gebruikten en op de vlucht sloegen, sprak men achteraf van de 'Sporenslag'.

⁶ Onche = uit WNT halen we dat één onch of once het gewicht van 2 loot bedraagt.

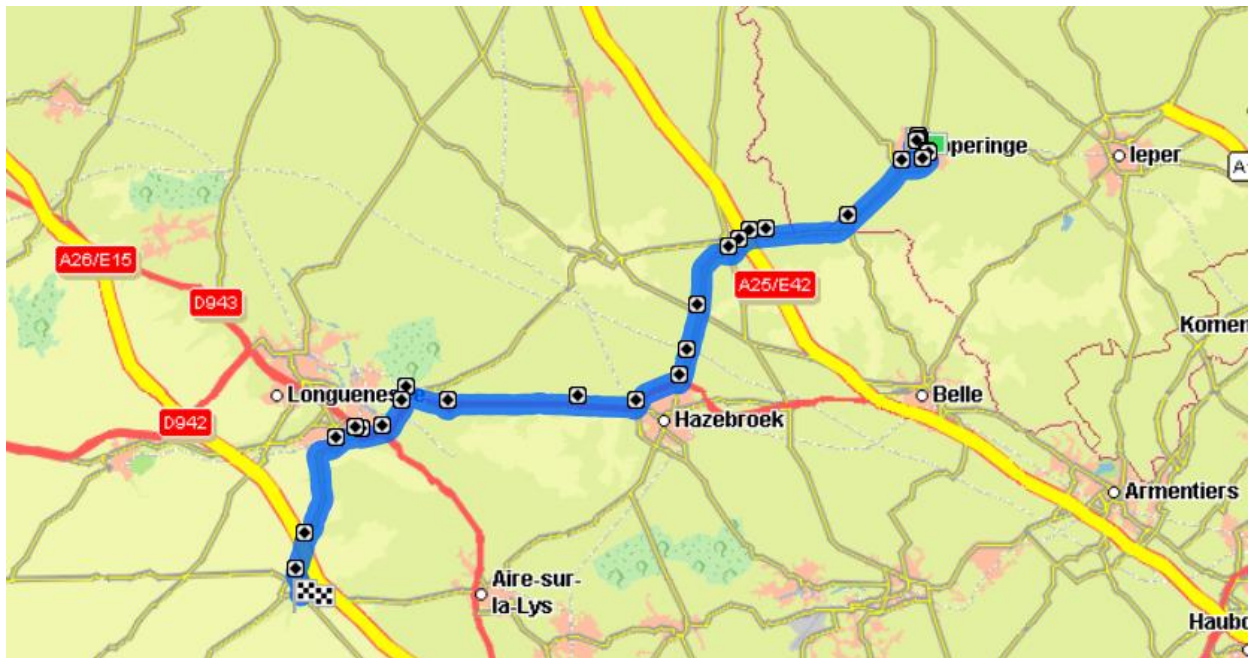
⁷ Inghelssche = het woord is niet te vinden in WNT maar bestaat blijkbaar ook in de Zwinstreek – het is alleszins een gewicht lichter dan een 'ons'.

Dit was de tweede slag van Enguignegatte en vond plaats op de 18de augustus 1513.

De Sporenslag - 1513

Vanmeerbeek *aan het woord:*

Hierentusschen was overleden den paus Julius den tweeden van dien naem – ende in syne plaetse wierdt gestelt Joannes Medices die daer na gheenoemt wierdt Leo den theisnten. Ende den coninc van Engellant Henricus hadde vergadert eenen groten leger om den Paus tegen den coninc van Vranckryck te beschudden, byden welcken den keyser ghesonden hadde eneen groten hoop hooghduytschen – ende Margarita syne dochter eene grote menigte Nederlanders – ende van al dit volc heeft hy oversten ghemaect Talbot – een man seer ervaren in de oorloge ende **hem bevolen de Terruwanen te belegghen** – ende den coninck is selve in persoon cots hier na te Cales aengecomen ende van daer ghreyst inden leger – ende men heeft de stadt alsdoen vast beginnen te beleggen ende te bestormen. De stadt was van dry syden belegeert. Den keyser dit vernemende schreef terstont met der haesten op sommighe vendelen soldaten – ende quam terstont inden lege oor Terruwanen – om inden slag te zyn .

Van Poperinge naar Therouanne via de Routeplanner 53 kilometer ver.

Want men seyde sekerlycken dat den coninck van Vranckryck Terruwanen niet en soude laten winnen – maer syn beste doen om dat t'ontsetten.

Als den keyser in 't Nederlandt quam – vondt hy daer veel oude soldaten – die syne dochter hadde doen opschryven – met welcke hy onbekent – van alleenlycken vande princen – wierdt vanden coninc eerlycken by Sinte Omaers onthaelt ende inden leger gebrocht.

'S anderendaeghs zyn den keyser ende coninck – van cleederen verandernde – de geleghentheydt der stadt gaen besichtighen – maer alsoo sy raedt hielden – om die te winnen – wierdt hen gebootschapt dat den coninck van Vranckryck – die tot noch toe by Amiens synen leger hadde – ende veel eerware bereydt hadde om de stadt te voorsien – na twee dagen alle synen ruyterye met de eetware zoude overseynden.

Den keyser seer ervaren synde inde oorloge ende in de kennisse van dese plaetse – op welcke hy neghentien jaren oudt zynde eene victorie tegen de franchoisen hadde ghehadt – heeft den

coninck Henricus geraden dat hy een deel vanden leger over de riviere Lise gheenoemt soude oden trecken – om de vyanden onvoorsiens te overvallen.

Den jonghen coninck doet het gene dat hem den ouden keyser raedde ende op eene ure tijts ghemaectt hebbende vier bruggen om den heelen leger te samen over te grenghe – heeft Talbot synen veltheer gelaten voor de stadt om het belegh te vervolgen ende synen leger in twee deelen gedeelt – een van het voetvolck – d'andere vande peerderuyters.

Den keyser als kenneisse hebbende vande plaetse heeft de ruyters tot synen alste genomen ende alsoo hy de Nederlanders ende hooghduytschen vermaende om vromelycken te vechten ende synen helm afghedaen hadde – wierdt hy vande Duytschen – die niet en wisten dat hy idnen leger gecomen was – gekent – ende sy hem veel geluc biedende ende willecom heetende – begeerden dat hy hen ba den vyandtwilde leyden.

Den coninck van Engelandt vermaende oock syn volck – om hen cloeckelycken te dragen – soo dat hy hen nauwelycks en conde wederhouden – om de begeerte die sy hadden om te vechten.

Hierentusschen quaem den heere van Piennes – gouvener van Picarien met hem brenghende acht duysent peerderuyters hebbende in het middel der selve ghestelt veel gheladen peerden ende wagenen.

De capiteynen vande Franchoisien waren allegader oude soldaten ende en hadden noyt in eenighen strydt verwonnen geweest van by Nouarre in Italien – ghelyck voorseydt is – welcke schade, sy nu ghepeyst hadden te verhalen – ende quamen met soo grooten moedt aen – dat sy nu meynden de victorie te hebben – want sy en isten niet vande comste vanden keyser oft

conynck van Engelandt – maer meynden alleenlijcken – dat sy met hunne veltheeren te doen souden hebben.

Den keyser bemerkende den moedt vande Nederlanders ende Duytschen is met vier duysent ruyters tegen den vyandt ghetrocken. Den coninck Henricus volgde hem allenskens na met het voetvolck ende 't gheschut. Een deel vande

Franchoisien meynden vande slincke syde de victuaille binnen Terrouanen te brenghen – maer sy wierden van Talbot – die syn volck in slaghoorden gesteld hadde – wederstaen ende cregen onderwegen grotoe schade van 'tgheschut. Den keyser siende syne gheluckighe plaetse – badt Godt ende alle heyligen – dat hy hem in synen ouderdom hier wilde victorie gteven tegen syne vyanden – gelyck hy hem in syne joncheydt hadde gegeven – ende doende de trompetten steken – gaf hy syn peerdt de sporen ende ierp een fransch edelman ten eersten aencomen vanden peerde.

Ende alsoo des keyzers ruytes hunne peerden meynden om te keeren om de Franchoisien wederom aen te allen – sghen sy dat de selve de vluchte namen – hoe wel de capiteynen

vromelycken vochten ende den keyser wederstonden – ende arbeydden om hunne slaghoorden wederom op te rechten – want de Franchoisien siende dat den coninck henricus

met het voetvolcdk ende gheschut aenquam wierden bevreest ende namen de vluchte – hoe wel de capiteynen hen schamende cloeckelycken vochten – die meestendeel al ghevanghen wierden – onder welke was den hertoge avn Longueville – met de heeren van Palisse – Imbercourt – Sauard ende andere – van de welcke Palisse ende Imbercout – voor oude kennisse vande Nederlnders - los gelaten zyn geweest – beloofthebbende hun rantsoen te seynden.

De vendelen zyn bycans allegader byden keyser gebrocht ende den heere van Piennes met den meesten deel van de ruyters zyn tot Blangis gecomen. De Franchoisen hebben alle e victuaille, geschut ende bagagie dar gelaten.

De stadt heeft haer dry dagen darena overghegheven – welcke Henricus heeft doen raseren – uytgneomen de domkercke ende huysen vande canonicken – hoe wel dat Franciscus den Coninck van Vranckryc die in 't jaer 1517 daer na heet wederom veel stercker doen maken – daer stelelnde tot gouveneur den heere van Fresnoy.

Hierna is den keyser ende coninc na Ryssel getrocken – alwaer sy gevonden hebben Margarita des keyzers dochter met de principaelste vrouwen vanden lande – die daer gecomen was van Gendt om de princen te groeten – alwaer sy sommighe daghen vrolyck hebben geweest.

Maer Ludovicus – coninck van Vranckryck dese nederlaghe hooernde – heeft soo veel ghedaen met Jacobus – coninck van Schotlandt – dat hy oorloge tegen d'Engelschen aenghenomen heeft – meynende door desen middel den coninck van Engelandt wederom na huys te trecken – maer den coninck Henricus hadde hierinne voorsien – ende in allen ghevalle hadde hy den Prince Surrey last ghegeven om 't landt te beschermen – ter wijlen hy uyt den lande was.

Den coninck van Schotlandt dan is met eenen hoop volcx in Engtelandt ghevallen ende daer gerooft ende gebrandt al dat hy cryghen oft vinden mochte ende is ten lesten in eenen salgh van de Enghelsche verslaghen – ende den gouverneur van Engelandt heeft de tijdinghe met des versalgens conincx cleedt aen henricus gesonden om hem van de victorie t'onderrichten.

Welcken de tijdinghe hebbende, heeft syn gheluck willen vervolghen ende is met synen leger voor **Dornyk** gevallen – welcke stadt hy in corten tyt heeft inghenomen – latende het Fransch garnisoen met hunne wapenen ende bagagie vrylycken uytrecken – ende heeft daer ande Schelde een casteel ghemaect dat daer noch opden dagh van heden is.

Den coninck is hier na na Cales ghereyst om na Engelandt te varen. Ende ter wylen hy d soldaten inde schepen doet gaen om over te varen – is de vlote van Vranckryck ontrent d'enghte der zee gecomen om d'Engelschen aen te vallen ende de schepen in brandt te steken. Maer daer is terstont soo grooten onweder

opghestaen dat de Fransche vlote gheheel verstroydt is – ende een deel schepen verdroncken zyn ende een deel in Enghelandt doro het onweder aencomende gevanghen zyn gheweest.

Na de slag bij Enguignegatte bleef er aan de Franse bezetting van Terwaan maar één keuze meer over, ze gaven zich op 24 augustus 1513 over aan de Engelsen, die in samenspraak met de Spaanse legerleiding de stadsmuren sloopte en slechts puinhopen achterliet.

Delaplane schrijft in zijn boek over de abten van Sint-Bertijn dat de invasie van de Engelse troepen voor Calais, de Artois en de Boulonnais een totale ruïne betekende.

Vandaar ook dat de eigendommen van de abdij van Sint-Bertijn hier sterk onder leden. Daar boven op barstte **de pest** nog maar eens uit in Sint-Omaar met vele doden als gevolg.

Op 7 augustus 1514 kwam een vrede tot stand tussen Lodewijk XII van Frankrijk en Hendrik VIII van Engeland.

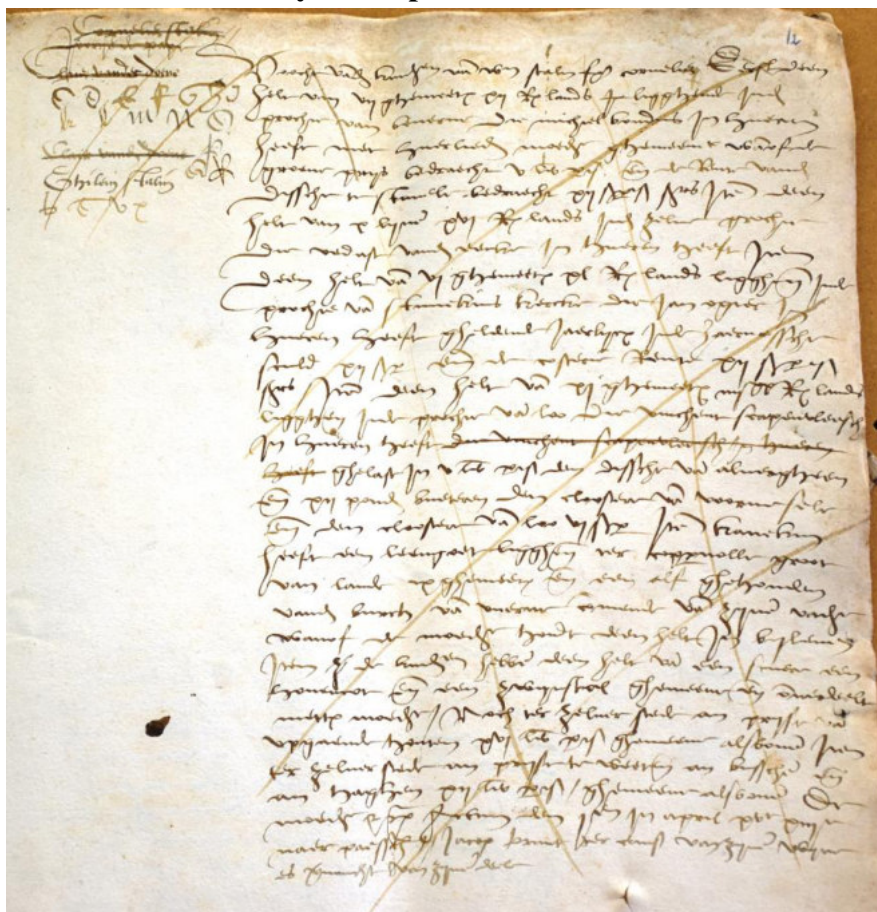
Het belangrijkste resultaat was **de teruggave van de grondig verwoeste enclave Terwaan aan Frankrijk** die zij weer gingen opbouwen. Het zou duren tot juli 1517 aler de bisschop van Terwaan, zijn rentree daar zou kunnen maken. Hij deed dit nadat hij de abt van Sint-Bertin de nodige brieven van non-préjudicie had bezorgd omwille van zijn verblijf in Poperinge. We mogen er wel van uitgaan dat de bisschop van Terwaan vier jaar lang in de Proosdij te Poperinge zal verbleven hebben.

Het betrof hier **François de Melun** die van 1513 tot 1521 bisschop van Therouanne was.

Daarvoor was hij van 1509 tot 1512 bisschop van Arras.

SAP 320 – Folio 12 – De weezerieregister

Cornelis Stalin – Joorys de Pape – Clais vander Doene – Ghilein Stalin

Voocht vande kinderen van **Willem Stalin filius Cornelis**

Eerst deen helt van vij ghemeeeten xij roeden lands liggende in de prochie van Beveren die Michiel Boudins in hueren heeft met huerlieden moeder ghemeeene wanof de groene prys bedracht v lib parsiis ende de rente vanden dissche in Stavele bedracht xij schele parsiis sjaers Item deen helt van x lynen xvj roeden lands inde zelve prochie die Vedast vanden Eecke in hueren heeft. Item deen helt van vij ghemeeeten xl roeden lands liggende inde

prochie van Stannekens kercke die Jan Ogier in hueren heeft gheldende jaerlicx idne jaermessche scult xij schele parisiis ende de costen rente xij schele parsiis sjers

Item deen helt van de xj ghemeten iijxxx roeden lands ligghende inde prochie van Loo daer Vinchent Scapenvleesch in hueren heeft – ghelast in v lib xj scheel den dische van Alverghem ende xij ponden bueteren den clooster van Voornesele ende den clooster van Loo vj schele
 Item Hanneken heeft een leengoet ligghende ter Coppernolle - groot van lande ix gheemten ende een alf ghehouden vande burch van Vuerne comende van zyne vader wanof de moeder houdt deen helt in byleven
 Item de kinderen hebben deen helt van een scuere, een hovencot ende een zwynstal ghemeene ende onverdeelt metten moeder
 Noch ter zelve stede an prysie van upgaende houten xvj lib parsiis ghemeen als boven
 Item ter zelve stede in prysie te weeten an bussche ende an haeghen xij li parsiis – ghemeene als boven *met* de moeder
 Actum den jsten in april xvc xiiijde naer paesschen
 Jacop Brant ter cause van zynen wyn es vernought van zynen deele

1 april 1513 – SAP 320 – folio 12 verso

Hendryck Dol de jonghe

Vraemvoocht van meester **Gheleins Sherjansones kint Fransken**

Item het heeft deen helt vanden erve ter hofstede daer meester Ghelin voorseit te woonen plach in dYperstrate – ghecocht byden voocht ende mids dat tvoorseeide kindt sterve,

dfessenderende op **Loyseken, zyn suster** ende mids dat tlaetste zonder hojr sterve, wederkerende inde buuck – welcke helt verheurt es te xx jaere – de vruchten ende bomen omme deen helt van vcij lib parisis sjaers. Men houtet by scepenen
 Actum den jsten

in april xvc xiiij

Item het heeft noch vyff boucken rustende onder den voocht

Item het heeft noch iij pond parisis van verhueringhe vande hofstede

4 april 1513 – SAP 320 – De kinderen van Ghelein vande Kerchove

Jan Melis – Jacop vande Walle

Voocht vande kinderen van **Ghelein vande Kerchove**

Te cathelen xxx lib parisis clevende anden vader

Item tderde vande helt in tvierendeel preter $\frac{1}{2}$ vierndeel vande erve ende tderde vande helt vande xde deele in iij vierendeel in een stede, erve ende catehelen inde Noortstrate daer

Matthys Butseraen nu woont ghemene met Jacop vande Walle ende Pierken Baert

Item x roeden ghecocht jeghens Abel Stilte

Item j lyne xliij roeden elstlands – lytel meer of myn – inde zelven houck – ligghende in iiiij lynnende ende xxx roeden ghemeene als vooren

Item $\frac{1}{2}$ ghemet preter iiiij roeden elstlands inden Hamhouck mette Noortzyde an wylen Lamsen Baert, metten oostzyde op de Crombkestrate – ghemene met Jacop vande Walle ende Pierken Baert

Folio 13

Item viij roeden elstalnds inden zelven houck ligghende inde xx roeden – lytel meer of myn – ligghende al boven

Item vij roeden elstalnds – lytel meer of myn – inde zelven houck ligghende in $1 \frac{1}{2}$ vierendeel elstalnds met Jacop vande Walle – lighende als vooren.

Dit voorseide lands es patrimonie vande moeder danof de vader houdt den helt in byleven.

Men houdtet by scepenen

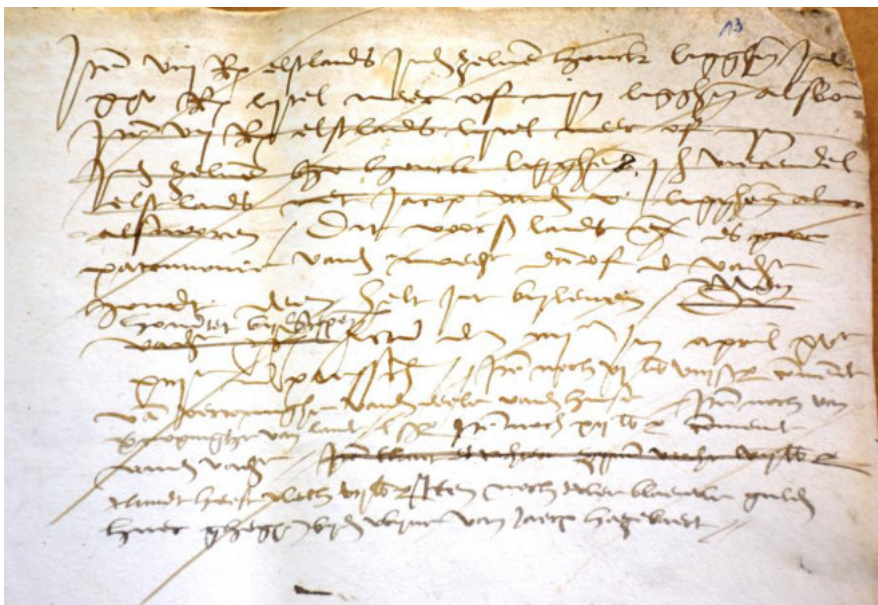
Actum den iiijde in april xvc xiiij ad paesschen

Item noch vj lib viij schele commende van vercoopinghe vande vande huuse

Item noch van vercoopinghe van lande L schele groten

Noch vij pond parisis commende vande vader

Item noch twee baluwe gulden haer ghegheven byden wyve van Jacop Haeghebaert

Sieur Pieter Colm

Voocht vanden kinde van **Steven Beaugrandt, Stryken**

Te cathelen viijc j lib vj schele lij deniers clevende anden vader

Item tvierendeel inde madelstede, erve ende catehelen streckende van vooren ter strate – achter waert totter mersch van myn heere van Sint Bertins – tusschen de hofstede vande wede van Sander Lodyck daer moeder overleet – ghelast met v lib vij schele iiij deniers parisis sjaers den heere ende es den hoofmanscip danof de volghers Ghilein de Snidere xl schele iiij deniers parisis sjaers

Item iiij ghemeten lands inden Luycenthouck tusschen de lande van Chrispaien de Huetere, Pieter Gillis ende den lande vande dissche van Sint Bertins

Item drie ghemeten j lyne xl roeden lands int Eeckhouc metten noortsyde an de stede van Rogier de Post

Item ½ vierendeel mersch ligghende int eekhouc an tvoorseide landt ghecocht jeghens Rogier de Post

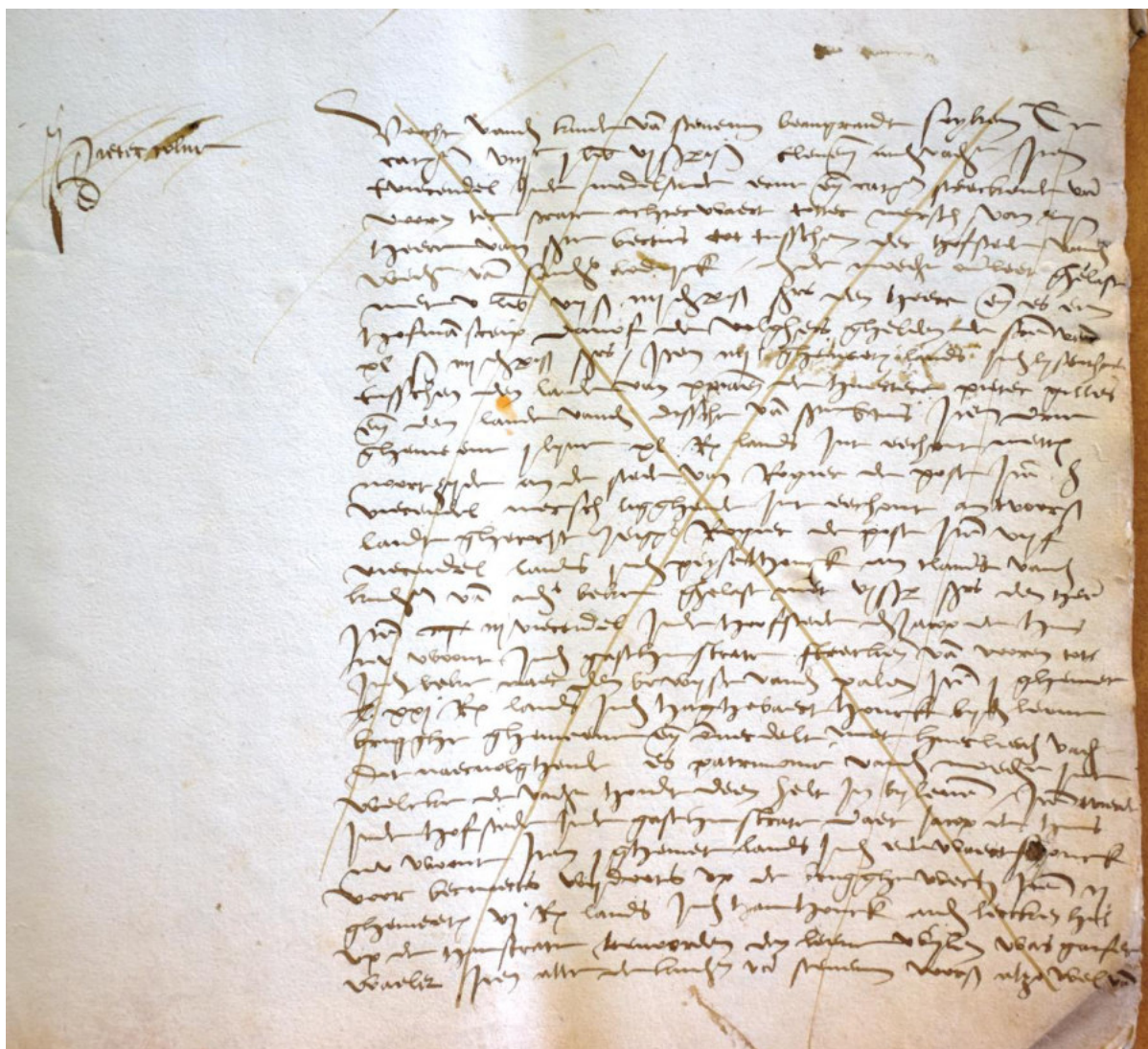
Item vyf vierenendeel lands inden Peyselhouck an tlandt vanden broeder van Antheunis Beke – ghelast met vj deniers sjaers den heere

Item iij vierendeel inde hoofstede daer Jacop de Huus nu woont inden Gasthuusstrate – streckende van vooren tot inde beke naer de bewyssevande palen

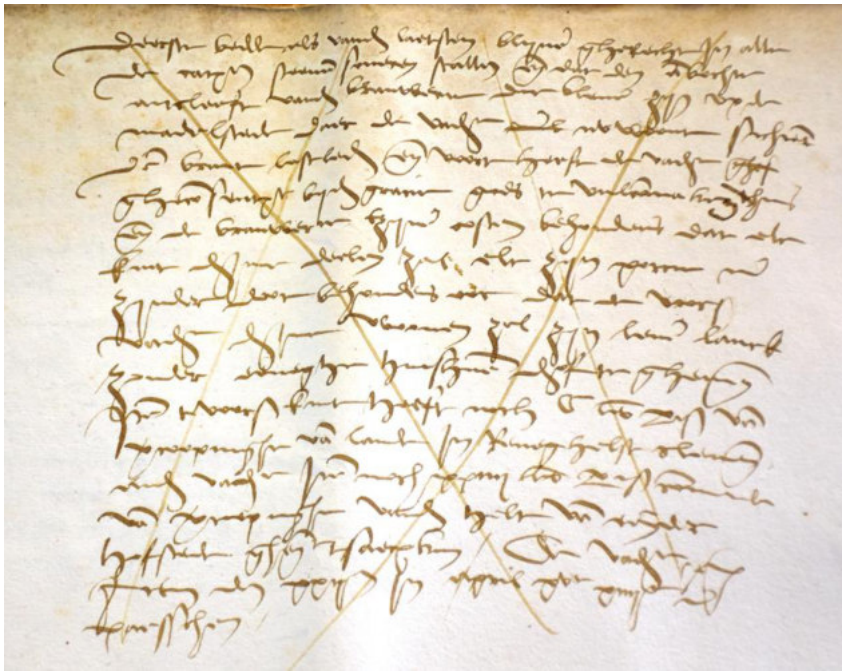
Item j ghemet xxj roeden lands inde Haghebaerthouck by de leenebrugghe ghemeene ende onverdeelt met huerlieden vader

Dit naervolghende es patrimonie vanden moeder int –twecvlke de vader houdt deen helt in byleven

Item drie vierendeel inde hofstede inde Gasthuusstrate daer Jacop de Huus nu woont

Item j ghemet lands inde Edewaerthouck voor Bernaerts Wudoots op de Brugghewech
 Item ij ghemeten xj roeden lands ineen Hamhouck anden Lercken Hil up de Hamstraete ter
 noorden den here wylen was Gaifer Waeles
 Item alle de kinderen van Steven voorseit also wel van deerste bedde als vanden laetsten,
 blyven gherecht in alle de cathelen stede, scueren, stallen ende dat den ambacht ancleeft
 vanden brauwerie dar belven zyn up de madelstede daer de vader nu woont ... ende voort
 heeft de vader gheconsenteert by den gracie gods te vulcommen hueren huus ende de
 brauwerie tzyne kosten – behoudens dat elc kint daerinne deelen zal ecl zyn portie in zynder
 lot behoudens ooc dat de voorseide vader daerinne woonen zal zyn leven lanck zodner
 eenighe hushuere danof te gehven.
 Item tvoroseide kint heeft noch v lib xj schele van vercoopinghe van lande in Reneghelst
 clevende ande vader
 Item noch xxiiij lib x schele commende van vercoopinghe vanden helt vande hofstede
 ghenaept 't staercken anden vader

Actum den xxij ste in
april xvc xiiij ad
paesschen.

22 april 1514 – Henken
het kind van Cornelis
Stalin

Jan Baroen d'oude
Voocht van **Cornelis**
Stalin kinde Henken
Eerst tienste deel inde
madelstede, erve ende
cathelen daer de meoder
overleet op de Nieuwe
Maerct, ghemene ende
onverdeelt met zyn vader
ende andere – ghelast de
gheheele stede in xj

schele iij deniers parisis sjaers den heere ende vij schele sjaers de prochiepape van Sint Bertins.

Item ij ghemeeten lands ofte daerontrent int Eechouc bewesten de Watewestrade, namelic streckende totter steenweghe – dat relictia Lauwers Sconaert in hueren heeft.

Item ouck byde stede van Jan de Berch filius Jans

Item ½ ghemet lands inden zelven houck metten oostzyde an tland van zynen vader – ghelast in j schele sjaers den disch van Sint Bertins.

Item ij lynen lands inden zelven houck ligghende inde ghilde Pit ghecocht g-jeghens Oste Brookaes – ghelast in iij schele sjaers de kercke van Onse Vrouwen

Item j ghemet x roeden lands inden zelven houck metten westzyde an tland van wylen Chrispaen e Huetera – ghecocht jeghens Steven de Groot

Folio 14

Item j ghemet landsinden zelven houck – oostende west an tland van zynen vader – 't zelve kint es schuldich meester Jacop, zynen broeder ij lib vij schele ende janeken zyn suster xl schele parsiis ende tzelve kint es ontlast vande vutscult, testament, dootschult ende van eenich byleven

Item het heeft noch een ghetauwe, een recke met alle de yseren werck –de vader

Actum den xxij de in april xvc xiiij naer paesschen

Jan Baroen doude

Voocht vanden kinde van Cornelis Stalin, Janneken

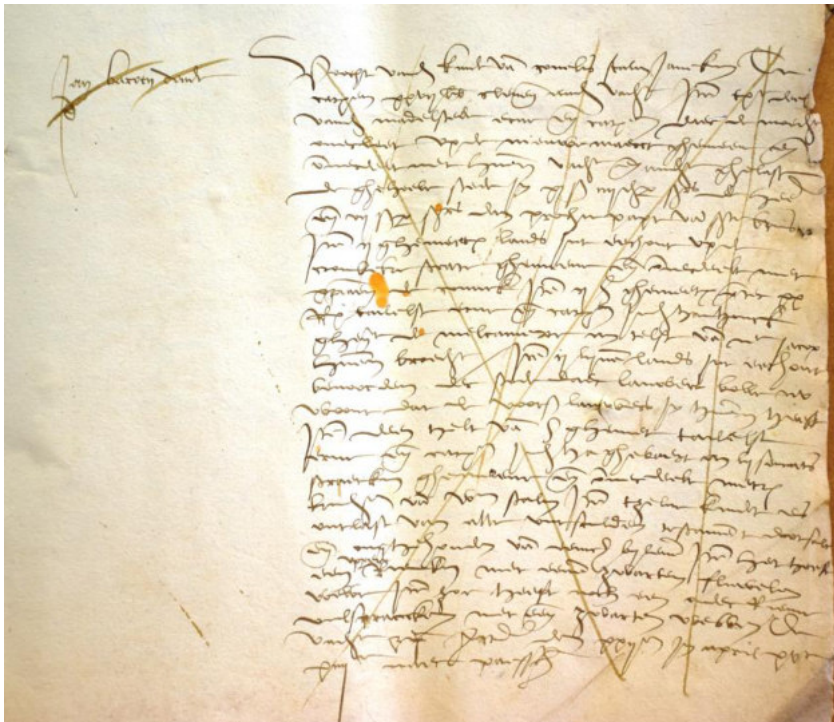
Te cathelen xxvij lib clevende ande vader

Item txde deel vanden madelstede, erve ende catehelen daer de meoder overleet met hunnen vader ende broeder – ghelast de gheheele stede in xj schele iij deniers parsiis sjaers den heere ende vij schele parisis sjaers den prochiepape van Sint Bertins. Item ij ghemeten lands int Eeckhouc opde Crombkestraete – ghemene ende onverdeelt met Chrispaen de Coninck

Item ij ½ ghemeten preter xx roeden tailerst – erve ende catehelen inde Hamhouck, ghehaempt de Melcamer – an telste van meester Jacop, hunnen broeder

Item ij lynen landsint Eechouc benorden den stede dare Lauwers Bolle nu woont dat de voroeide Lauwers in hueren heeft

Item deen helt van ½ ghemt tailerst, erve ende catehelen inden haghebaerthouck an
 Lysecatstraetken – ghemeene ende onverdeelt metten kinderen van Willem Stalin
 Item tzelve kindt es ontlast van alle vutsculden tscult ende onderhouden van eenich byleven

Item het heeft een
 upperriemken met eenen
 zwarten fluwelen webbe⁸
 Item het heeft noch den
 onder rieme vulsprancken
 met een zwarte webbe –
 den vader
 Actum den xxij in april
 xvc xiiij naer paesschen

SAP 320 folio 14 verso

Cornelis Stalin – Joory de
 Pape – Clais vander
 Doene – Ghilein Stalin

Vraemvoocht van Willem
 Stalin filius Cornelis
 kidneren
 Te cathelen iijjxx x

grooten xvij schele – clevende an Ghelein Stalin
 Item tienste deel inde stede, erve ende catehelen dar de gootvader overleet – ghemeene ende
 onverdeelt met huerlieden grootheer ende andere – ghelast in xj schele den prochiepape van
 Sint Bertins
 Item ij ghemeten j lyne xxv roeden lands int Eechoud benoorden den beke dat Lauwers Bolle
 in hueren heeft
 Item iij vierendeel liij roeden lands inden zelven houck beweten **den Craeyeneste** dat de
 zelve Lauwers in hueren heeft
 Item vyf vierendeel x roeden lands inden zelven houck bezuuden der stede daer de zelve
 Lauwers nu woont tweelke de zelve Lauwers in hueren heeft
 Item deen helt van ½ ghemet tailerst inden Haghebaerthouc, erve ende cathelen an 't
 Lyssenaecstraetken – ghemeene ende onverdeelt met Janeken huerlieden moye
 Item de zelve kinderen zyn ontlast van alle vutsculden, testamente, dootsculden ende
 ongehouden van eenigh byleven
 Item angaende de brugghe van Willem Stalin huerlieden vader – es vutghebleven totter letste
 doot
 Men houdtet by scepenen
 Acutm den xxijde in april xvc xiiij
 Item van landpachte ende van vercoopynge van elste – xij lib xj schele
 Jacop Brant der cause van zynen wyn is vernoucht voor zyn deele.

SAP 320 – folio 14 verso – **De kinderen van Jan Queecker**

Jan Pret (?) – Dirick de Jonghe – Pieter Canin – Ghelein J-Hazegbaert

⁸ Een webbe is volgens het woordenboek van Verdam een geweven band of grodel – riem of
 haarsnoer – een webbemaeker is in die betekenis een wever.

Vraemvoocht vande kindren van Jan Queecker

Item den helt vanden derden vnden erve methgaders txvj de deel vande cathelen – groene ende droge – up den Overdam daer Ghelein vanden Kerckhove nu woont – ghemeene ende onverdeelt met dheer Jacop Bastinck ende Bouduin Lebbe ende andere – streckende van vooren ter strate, achterwaert totter erve van Willem vande Goostene metten last vande overdamssche scult

Item deen helt vande ij ghemeten xxix reoden aldns inden Scoudemonthouck metten noorthende up de Werfstrate – metten oostzyde ant tlandt vanden kinderen van Malen Moendt

Item deen helt van ij ½ ghemeten elstlands, erve ende catehelen inden Brabant mette nnoorthende ande Voghelaere, metten zuuthende an teeckelst vande kercke van Onse Vrouwen

In dese voorseide parchelen houdt Vinchent vnder Rielt deen helt in byleven

Item de kidneren zyn ontlast van alle sculdenende lasten

Men houdtet by scepenen

Actum den xxiiij in april xvc xiiij

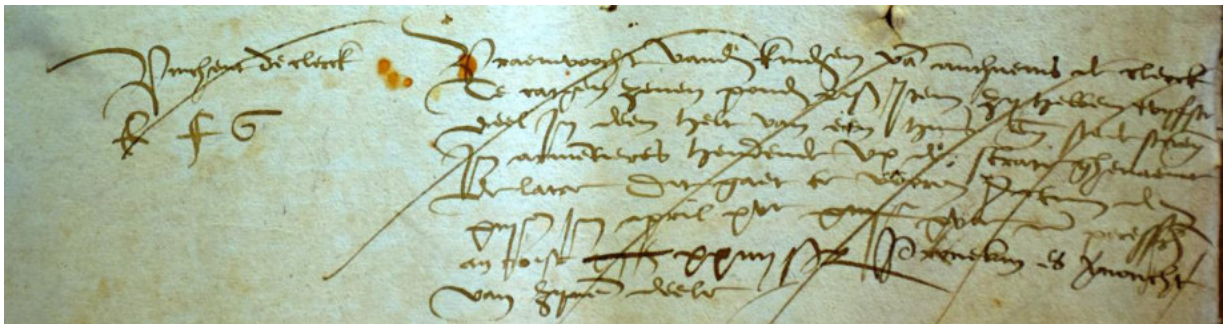
Vinchent de Clerck

Vraemvoocht vande kinderen van Jacop de Clerck

Te cathelen iiiij lib j schele x deniers

Item zy hebben tvyfste deel in deen helt van een huus ende stde staende in Armentiers houdende op de strate – ghenaeamt de Latre – dit gaet te vooren

Actum den xiiij ste in april xx-vc xv ad paesschen

Vinchent de Clerck

Vraemvoocht vnde kidneren van Anthéunis de Clerck

Te catehelen zeven ponden vij schele

Item zy hebben tvyfste deel in deen helt van een huus ende stede in Armentiers hendende op de straete ghenaeamt de Latre – dit goet gaet te vooren

Actum den xiiij in april xvc xv ad paesschen

Proneken es vernoucht

SAP 320 – folio 14 verso

Pieter Bourry

Vraemvoocht vande kinde van Thomas van Burgues – Jaecxkin

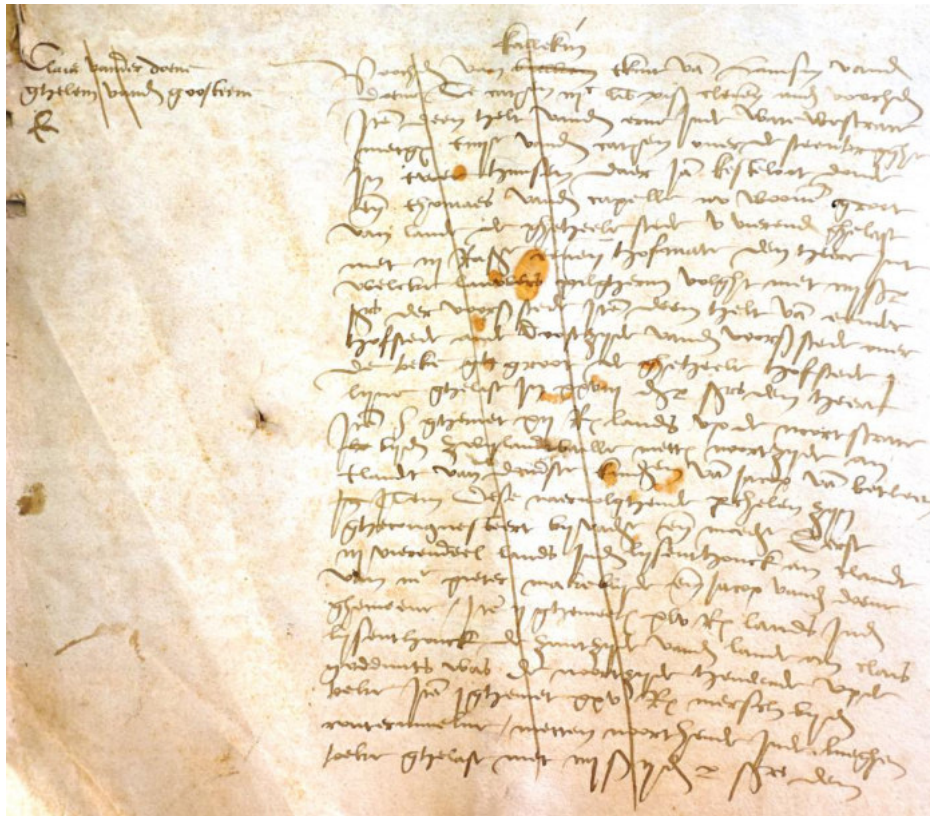
Te catehelen xxxiiij lib xvj schele parsiis – commende vande doot van hueren suster

Te betaelen den xij mei xvc xv

Daerinne heeft Jacop Bossche verbonden de madelstede ter Nieuwe Marct – erve ende catehlen daer Hans Piper overleet

Actum den xijde in april xvc xv ad paesschen

Kalleken, 't kind van Lamsen Vanderdoene

Clais vander Doene
Ghelein vander Goosteen
Voorchden van Kalleken, t kint van Lamsen Vanderdoene
 Te catehelen iijc lib xj schele clevende anden voochd
 Item deen helt vanden erve inde Watewestrade metghaders tiijde vande catehelen over de steenbrugghe
 Item twee huusen daer jan Kezsteloot doude ende

Thomas vanden Capelle nu woonen – groot van lande ge gheheele stede v vierndeel – ghelast met iij rasieren – eenen hofmate – den heere int welcke Lauwers Pilghrem volgt met iijj schele sjaers der voorseide stede
 Item deen hetl van eender hofstede &nde westzyde vanden voorseide stede over de beke – groot de gheheele hofstede j lyne ghelast in xxviii deniers sjaers den heere
 Item ½ ghemet xij roeden lands op de **Noortstrate** byden **Zwylandwalle** metten noortzyde an tlandt van doudste kinderen van Jacop van Bethem
 Item dese naervolghende parchelen zyn gheconquesteert by vader ende moeder
 Eerst iij vierendeel lands inde Lysenthouck an tland van meester Pieter Makeblyde ende Jacop vander Doene ghemeene
 Item ij ghemeten xlv roeden lands inden Lysenthouck – de zuutzyde ande lande van Clais Godduuts was –de noortzyde hendende op de beke
 Item 1 ghemet xxv roeden **mersch byden Coutermuelen** – metten northende inde Lueghenbeke – ghealst met iijj schele ij deniers sjaers den heere

De lijst van bezittingen gaat nog heel wat verder, maar aangezien de hoeken van dit laatste blad ontbreken, heeft het weinig zin om hier op verder te gaan.